

Астрид Линдгрен

Жив е още Емил от
Льонеберя

В памет на Самуел Аугуст

В цяла Лъонеберя и в цял Смоланд, и в цяла Швеция, и – кой знае – може би в целия свят, едва ли е имало хлапе, което да е направило повече пакости от Емил, онзи, който живееше в стопанството Катхулт в общината Лъонеберя в Смоланд преди доста време. Как това момче успя да стане председател на общинския съвет, когато порасна, това може да се причисли към чудесата, но той наистина стана председател и най-свестния мъж в цяла Лъонеберя. Ето, че като пораснат, и най-проклетите дечурлига с течение на времето могат да станат съвсем добри – успокоително е като си го помисля. Вие не смятате ли така, а? Защото май и вие сте правили много пакости, доколкото разбирам? Я, не сте ли? Как можах така да се заблудя?!

Алма Свенсон от Катхулт, майката на Емил, записваше всичките му пакости в сини тетрадки и ги криеше в чекмеджето на скрина си. Най-сетне чекмеджето така се натъпка с тетрадки, че едва можеше да се издърпа. Все някоя тетрадка се нагърчваше и го залостваше. Но те са запазени и до днес в същия стар скрин, онези сини тетрадки, освен три, които Емил се опита да продаде на учителката си от неделното училище когато веднъж имаше нужда от пари. След като тя не пожела да ги купи, той взе и направи от тях хартиени лодки и ги пусна да плават по Катхултското поточе и никой не ги видя повече.

Учителката не можа да разбере защо трябваше да купи тетрадките от Емил.

– За какво мога да ги използвам? – попита тя учудено.

– За да научите децата, та да не стават такива ужасни като мен – каза Емил.

Да, да. Емил сам знаеше какъв е нехранимайко и ако случайно го забравеше, Лина, слугинята в Катхулт, все намираше повод да му го напомни.

– Няма никакъв смисъл да те пращат на неделно училище – казваше тя, – защото от теб и без това нищо няма да излезе и никога няма да отидеш на небето... освен ако им потрябва помощник за гръмотевиците, естествено!

С това Лина намекваше, че винаги имаше гръм и трясък там, откъдето минаваше Емил.

– Никога не съм виждала такова хлапе – повтаряше тя и взимаше малката Ида, сестричката на Емил, да я води на ливадата, където малката Ида береше диви ягоди, докато Лина доеше кравите на Катхулт. Ида винаги нанизваше диви ягоди на сламки и този път се прибра с пет пълни сламки, а Емил я подмами да му даде само две – все пак се оказа

добричък.

Само да не си помислите, че на Емил му се ходеше с Лина и Ида на ливадата, о не, той си търсеше друг вид приключения и затова грабна „шапкътъ“ и „пушкътъ“ си, втурна се право към пасището на конете, метна се на гърба на Лукас и препусна между лешниковите храсти, та изпод копитата на Лукас полетяха цели чимове трева. Играеше си на „Смоландските хусари преминават в атака“, такава картина бе видял във вестника и знаеше точно какво трябва да прави. Шапкътъ и пушкътъ, и Лукас бяха най-любимите неща, които Емил притежаваше на този свят. Лукас беше неговият кон, да, наистина негов, защото си го спечели чрез една дяволия на пазара във Вимербю. Шапката беше малка, грозна синя фуражка, която получи веднъж от татко си. Пушката бе дървена – Алфред, ратаят в Катхулт, я издялка на Емил, защото много го обичаше. Всъщност Емил сам би могъл да си издялка пушка. Ако имаше някой, който умее да дялка, това беше Емил, но пък и усърдно се упражняваше. Работата беше там, че всеки път, когато Емил правеше по някоя пакост, го заключваха в дърводелската барака и тогава винаги си издялваше по едно смешно дървено човече. По такъв начин, в края на краищата, той събра 369 дървени човечета, които съществуват и до днес, освен онова, дето майка му го зарови зад малиновите храсти, защото прекалено много приличаше на свещеника.

– Не може да се изобразява свещеникът по ТАКЪВ начин – каза майката на Емил.

Е, сега вече горе-долу знаете какъв беше Емил. Разбрахте, че кръгла година правеше пакости, през лятото както и през зимата, и след като съм прочела всичките онези сини тетрадки, сега искам да ви разкажа за няколко дни из живота на Емил. Тогава ще забележите, че Емил понякога правеше и хубави неща. Човек трябва да е справедлив и да извади наяве и такива неща, а не само ужасните му поразии. Впрочем, не всичките бяха еднакво ужасни, той правеше и редица невинни дребни бели и всъщност единствено на трети ноември стана наистина много лошо... О не, само не се опитвайте да ме накарате да ви разкажа какво направи той на трети ноември, защото НИКОГА, НИКОГА няма да го кажа, туй съм го обещала на майката на Емил. Но за разнообразие нека вземем един ден, когато Емил общо взето се държа доста добре, макар баща му може да не беше на това мнение.

А именно:

СЪБОТА, 12-ТИ ЮНИ, КОГАТО ЕМИЛ СКЛЮЧИ НЯКОЛКО СПОЛУЧЛИВИ СДЕЛКИ НА ТЪРГА В БАКХОРВА

Една събота през юни щеше да има търг в Бакхорва и всички хора се стекоха там, защото за жителите на Лънеберя и цял Смоланд нямаше нищо по-забавно от търгове. Таткото на Емил, Антон Свенсон, също щеше да отиде, Алфред и Лина бяха измолили да го придружат, а и Емил щеше да върви, разбира се.

Ако някога сте ходили на търг, тогава знаете какво става там. Когато някой иска да продаде своите вехтории и парцали, устройва търг, значи разпродажба, за да дойдат други хора и да ги купят. Собствениците на стопанството Бакхорва искаха да разпродадат всичко, което притежаваха, защото щяха да се изселят в Америка, както правеха мнозина по онова време, а там не можеха да отнесат кухненските миндерчета и тиганите, и креватите, и прасетата, и кокошките и затуй наред лято в Бакхорва щеше да има търг.

Таткото на Емил смяташе да се сдобие евтино с някоя крава, може би и с една свиня, а евентуално щеше да купи и няколко кокошки. Именно за това отиваше в Бакхорва и затуй взе със себе си Алфред и Лина, защото нали някой трябваше да му помогне да откара в къщи добитъка, който искаше да купи.

– Обаче какво ще търси там Емил, не мога да разбера – каза таткото на Емил.

– И без друго ще има достатъчно врява – рече Лина, – та не виждам защо трябва да им закараме и Емил!

Лина знаеше какви кавги и побои ставаха често на търговете в Лънеберя и в цял Смоланд, та до известна степен беше права, но майката на Емил впери поглед в Лина и каза:

– Щом Емил иска да отиде на търг, той **ЩЕ ОТИДЕ** и не е твоя работа да се тревожиш за това. По-добре, замисли се как ще се държиш самата ти и не се кипри, както правиш обикновено, когато се намериш между хората!

Това накара Лина да млъкне.

Емил нахлупи шапкътъ си и се приготви да тръгне.

– Купи нещо и за мен – примили се малката Ида и наклони

умолително глава встрани.

Тя не се обърна към никого, а го каза просто така, на въздуха пред себе си, но татко ѝ веднага смръщи вежди.

– Купи, купи! Нищо друго не чувам! Не ти ли купих съвсем наско-ро за две петачета захаросани бонбони? За рождения ти ден през януари, забрави ли вече?

Емил тъкмо размишляваше как да помоли татко си за някоя паричка, защото човек не може да иде на търг без стотинка в джоба си, но сега се направи на разсеян. Моментът не беше подходящ да се опита да изцеди пари от баща си, това му стана ясно. Не сега, когато бързаха и таткото вече седеше в голямата каруца, готов да потегли. Но каквото човек не може да получи по един начин, трябва да си го набави по друг, рече си Емил.

За миг напрегна ума си, а после извика:

– Тръгвайте напред! Ще ви настигна с Лукас!

Таткото на Емил се поусъмни, като чу тези думи, но искаше да тръгне колкото може по-бързо, и затова отговори само:

– Да-да, най-добре ще е, избощо да си останеш в къщи!

После плесна с камшика и каруцата потегли. Алфред махаше на Емил, Лина махаше на малката Ида, а майката на Емил се провикна подир таткото на Емил:

– И гледайте да се приберете със здрави крака и ръце!

Така рече, защото и тя знаеше колко бурно преминаваха понякога тръговете.

Каруцата изчезна бързо зад един завой. Емил остана на пътя и гледаше подире ѝ. Но сетне изведнъж се разбърза, защото сега трябваше да си набави пари. А можете ли да отгатнете, как щеше да стане това?

Ако бяхте израснали в Смоланд по времето, когато Емил беше малък, щяхте да знаете колко много огради имаше по пътищата в онези години. Това се правеше, за да си стоят всички волове и крави и овце на смоландските стопанства по собствените ливади, а може би и за да могат смоландските хлапета да припечелят от време на време по някоя паричка, като отварят на някой мързелив селянин, който приближаваше по пътя с каруцата си и не му се слизаше да си отвори сам.

Ограда имаше и при Катхулт, но Емил не бе спечелил много парички там, защото Катхулт лежеше в края на общината и хората рядко имаха работа нататък. Отвъд Катхулт се намираще едно единствено стопанство, и то беше Бакхорва, където днес щеше да има търг.

„Кое то означава, че всяка жива душа, дето се е запътила нататък,

трябва да мине през нашата ограда,“ помисли си Емил, този хитрец.

Емил стоя цял час да варди оградата и, представете си, спечели цели пет крони и седемдесет и четири ере! Каруците пристигаха в такава плътна върволица, че той едва успяваше да затвори подир едната и веднага трябваше да отвори за следващата; и всички селяни, които пристигаха, бяха в добро настроение, защото отиваха на пазар, и добродушно хвърляха стотинки и петачета в шапката на Емил. Някои големци бяха толкова увлечени, че му даваха дори по десет парички, но почти веднага съжаляваха за това.

Обаче един селянин от Кроксторп се ядоса, когато Емил затвори оградата точно под носа на кафявата му кобила.

– Защо затваряш оградата? – кресна той.

– Нали трябва първо да я затворя, за да мога после да я отворя – обясни му Емил.

– А защо не оставиш оградата отворена в такъв ден? – попита селянинът злобно.

– Ха, да не съм луд! – възкликна Емил. – Когато за първи път ще имам малко полза от тази глупава ограда!

Но селянинът от Кроксторп замахна по Емил с камшика и не му даде нито пукната пара.

След като през оградата на Емил бяха минали всички, които отиваха на пазара, и не можеха да се спечелят повече пари, Емил се метна върху гърба на Лукас и препусна с такава скорост, че парите в джоба му започнаха да дрънкат и звънтят.

Пазарът в Бакхорва беше в разгара си. Хората се трупаха около всички вехтории, които стоеха на двора и изглеждаха съвсем загубени под слънчевите лъчи. Застанал върху една бчва сред навалищата, глашатаят на пазара приемаше предложенията за тигани, чаши за кафе, стари столове и какво ли не друго. Трябва да знаете, че на пазар всеки се провиква да съобщи на глашатая колко би платил за един предмет, но ако се намери друг, който е готов да плати повече и предложи по-висока цена, тогава той получава миндерчето или онзи предмет, за който наддават.

През цялата тълпа премина някакъв шепот, когато Емил и Лукас се втурнаха в двора и мнозина си казаха под мустак:

– Идва момчето от Катхулт – я по-добре да си тръгваме!

Но Емил гореше от желание да сключва сделки, а имаше толкова пари, че почти му се замайваше главата. Още не беше слязъл от коня и вече предложи три крони за един стар железен креват, който за нищо на

света не би искал да притежава. За щастие, намери се една стара селянка, която предложи четири, та Емил се отърва от кревата. Но той продължи весело да наддава за всичко и – хоп! – стана собственик на три предмета. Първият беше кутийка, покрита с избеляло кадифе и с малки сини охлюви по капака – тъкмо подарък за малката Ида, – второто бе лопата за хляб, такава една с дълга дръжка, с която питките се слагат във фурната, а третото – стара ръждясала пожарникарска пръскачка, за която никой от цяла Лънеберя не би дал и две петачета Емил предложи двайсет и пет и я получи.

„Олеле, тя избощо не ми е притрябвала“ – помисли си Емил. Но беше късно, ще не ще вече притежаваше пожарникарска пръскачка.

Алфред дойде, огледа пръскачката на Емил и се разсмя.

– Собственикът на пожарникарска пръскачка Емил Свенсон – каза той. – За какво ти е тази таратайка?

– Ако удари гръм или стане пожар! – отвърна Емил. И в следващия миг НАИСТИНА падна гръм, или така поне се стори на Емил, но всъщност се оказа татко му, който го хвана за яката и така го раздруса, че къдравата му коса се развя на всички страни.

– Ужасно хлапе, какво те прихваща?! – кресна таткото на Емил.

Той си обикаляше най-спокойно из задния двор и оглеждаше една крава, която смяташе да купи, когато Лина дотърча задъхана при него.

– Господарю, господарю, Емил е дошъл и купува една подир друга пожарникарски пръскачки, бива ли?

Таткото на Емил не знаеше, че Емил си има собствени пари. Мислеше, че ще трябва да плаща нещата, за които наддаваше Емил и затуй не е чудно, че пребледня и го втресе, като чу за пожарникарската пръскачка.

– Пусни ме! Сам ще си я платя! – извика Емил. И в края на краищата успя да обясни на татко си как е събрал голямото си богатство като само отваряше катхултската ограда. Таткото на Емил реши, че Емил е постъпил умно, но смяташе, че не е чак толкова умно да хвърля пари за някаква си стара пожарникарска пръскачка.

– Да не съм чул за други налудничави сделки! – заяви той строго. Поиска да види всичко, което Емил бе купил и се хвана за главата като видя: една стара кадифена кутийка, която не можеше да послужи за нищо, лопата за хляб, когато у дома в Катхулт си имаха такава хубава – само налудничави сделки! А най-лоша от всички беше пожарникарската пръскачка.

– И помни какво ти казвам! Човек купува само онова, което му е

абсолютно необходимо – отсече таткото на Емил.

Прав беше човекът, няма що, но как да разбереш кое е необходимо? Лимонадата например дали е необходима? Емил реши, че е! Той обикаляше мрачно след мъмренето, което отнесе от баща си, и както си вървеше, забеляза в една барака тезгях, където продаваха бира и лимонада. Стопаните от Бакхорва бяха предприемчиви: купили пълни каси от бириарията във Вимербю и продаваха на всички жадни хора на търга.

Емил само веднъж в живота си бе пил лимонада и сега просто изпадна във възторг, като внезапно проумя, че тук имаше лимонада, а неговият джоб бе пълен с пари – гледай ти, какъв късмет, да се съчетаят две такива важни неща!

Емил си поръча и изпи три лимонади една подир друга. Но после пак удари гръм. Изведнъж татко му се появи отново. Той спипа Емил за яката и така го разтърси, че лимонадата го загъделичка в носа.

– Ужасно хлапе! Веднъж по изключение си спечелил малко пари и стоиш тук да пиеш!

Обаче тогава Емил се разяри и каза всичко, което му тежеше на сърцето.

– Сега наистина ще ти се разсърдя! – кресна той. – Когато **НЯМАМ** пари, не **ТРЯБВАЛО** да пия лимонада, когато **ИМАМ** пари, не **БИВАЛО** да пия лимонада, **КОГА** по дяволите да пия лимонада?

Таткото на Емил погледна Емил много строго.

– Заради тези думи ще седиш в дърводелската барака, когато се приберем!

Нищо повече не каза, само изчезна надолу към стопанския двор. А Емил остана там да се срамува. Сам разбираше колко беше ужасен. Не стига, че се държа нахално с баща си, а на всичкото отгоре каза „по дяволите“. Туй беше почти ругатня, а в Катхулт ругатни не бяха приети. Нали таткото на Емил беше църковен настоятел и какво ли не още там! Емил продължи да се срамува няколко минути, но след това купи още една лимонада и я занесе на Алфред и двамата седнаха до стената на бараката за дърва и си приказваха, докато Алфред изпи своята лимонада и каза, че по-приятно нещо не бил слагал в уста през целия си живот.

– Да си виждал Лина? – попита Емил.

Тогава Алфред посочи с палец на Емил къде се намираще Лина. Тя седеше в тревата, облегната на някаква ограда, до нея седеше селянинът от Кроксторп, онзи дето замахна с камшика по Емил, а Лина явно бе забравила домашните предупреждения, защото се кипреше и кикотеше, както правеше винаги, когато попаднеше между хора. Освен това се

виждаше, че селянинът от Кроксторп харесва кипренето на Лина и когато Емил го забеляза, много се зарадва.

– Представи си, Алфред, ако можехме да омъжим Лина за стопанина на Кроксторп – каза той, изпълнен с надежда. – Тогава може би все пак ще се отървеш от нея!

Работата се състоеше в това, че Лина си беше избрала Алфред за годеник и държеше на всяка цена да се омъжи за него, въпреки че Алфред се противеше с всички сили. Алфред и Емил отдавна обмисляха как да се отърве Алфред от Лина, а сега и двамата се въодушевиха – ех, колко хубаво би било, ако накарат селянина от Кроксторп да вземе Лина! Вярно, стар беше, почти на петдесет години и съвсем плешив, но както и да е, притежаваше малко стопанство и на Лина сигурно би ѝ се усладило да стане стопанка на Кроксторп.

– Трябва да внимаваме да не дойде някой да ги притесни – обади се Емил.

Той разбираше, че Лина трябваше да се кипри и глези усилено, ако искаше да накара стопанина от Кроксторп наистина да загуби и ума и дума и да лапне въдицата.

Долу в стопанския двор вече започваше разпродажбата на добитъка и Алфред и Емил отидоха да гледат.

Таткото на Емил наистина купи една свиня, която скоро щеше да си роди прасенца, но за кравите се скараха. Яви се един селянин от Бастефал, който искаше да вземе всичките седем и таткото на Емил бе принуден да предложи осемдесет крони за кравата, която си беше избрал. Той простена тихо, като заплати тази ужасна сума и после не му останаха пари за кокошки. Човекът от Бастефал купи и тях с изключение на една кокошка, която не искаше да вземе.

– За какво ми е куца кокошка – рече той, – вземете, че я заколете!

Кокошката, която селянинът от Бастефал искаше да заколят преди време си счупила единия крак и той зарастнал накриво. Затова горкичката много жално куцаше. Но до Емил стоеше едно от хлапетата на стопаните от Бакхорва и то му пошушна:

– Какъв глупав чичо, че не иска Куцата Лота. Тя е най-добрата носачка от всички!

Тогава Емил се провикна много високо:

– Давам двайсет и пет ере за Куцата Лота!

Всички избухнаха в смях. Всички, освен таткото на Емил, разбира се. Той дотърча и спипа Емил за яката.

– Ужасно хлапе, колко налудничави сделки ще сключиш в един и

същи ден? Двойно по-дълго ще стоиш в дърводелската барака, да го знаеш!

Но стореното си е сторено, Емил беше предложил двадесет и пет ере и трябваше да устои на думата си. Куцата Лота стана негова кокошка, каквото и да мислеше татко му по този въпрос.

– Сега поне си имам две животни, които са мои собствени – обърна се той към Алфред. – Кон и кокошка!

– Да, кон и куца кокошка – засмя се Алфред, но добродушно, както се смееше обикновено.

Емил сложи Куцата Лота в едно сандъче и я занесе при другите си съкровища до бараката за дърва. Там стоеше пожарникарската пръскачка и лопатата за хляб, и кадифената кутийка, а до тях бе вързан Лукас. Емил огледа всичките си притежания и остана доста доволен.

А какво ставаше междувременно с Лина и селянина от Кроксторп? Емил и Алфред направиха едно кръгче нататък, за да проверят и със задоволство забелязаха, че Лина се справя добре. Стопанинът от Кроксторп бе я прегърнал през кръста, а Лина се кикотеше и кипреше повече от всякога, и от време на време го побутваше, а той политаше назад към оградата.

– Това сигурно му харесва – каза Емил. – Само да не го блъсне прекалено силно!

Емил и Алфред бяха много доволни от поведението на Лина. Но се намери един, който не го одобри, а той беше Бултен от стопанството Бу.

Славеше се като най-страшният побойник и пияница в цяла Лъонберя и вината, че по търговете ставаха такива ужасни побои, се падаше главно на Бултен, защото обикновено той започваше. Трябва да знаете, че по онова време селските ратаи работеха и се трепеха от сутрин до вечер през цялата година и почти никога не отиваха да се веселят, затова търговете представляваха истински забави за Бултен и тогава много му се дощяваше да се бие. Той просто не знаеше как да се отърве от всичките дивашки чувства, които внезапно закипяваха в него, когато попаднеше между хора и след като изпразнеше две-три големи чаши, защото – уви – не всички пиеха само лимонада. Във всеки случай Бултен от Бу пиеше друго.

Сега той довтаса, видя Лина да се лигави със стопанина на Кроксторп и изведнъж избухна:

– Как не те е срам, Лина? За какво ти е притрябвал такъв стар и плешив селски заек? Не виждаш ли, че е прекалено стар за теб?

Ей така започват побоищата.

Емил и Алфред стояха встрани и видяха как се ядоса селянинът от Кроксторп и как пусна Лина от прегръдките си. И тази добра! Как можеше Бултен от Бу да дойде и да развали всичко, което бяха измислили Алфред и Емил!

– Стой си, стой си, нищо няма! – провикна се Емил изплашено към стопанина от Кроксторп. – Аз ще се оправя с Бултен!

И той грабна лопатата за хляб и я стовари доста силно върху онова място, което служеше на Бултен за сядане. Но по-добре да не го беше правил. Защото Бултен се обърна и сграбчи Емил. Толкова беше ядосан, че очите му станаха кривогледа, а Емил висеше между огромните му ръце и вече си мислеше, че е настъпил последният му час. Тогава се обади Алфред:

– Пусни момчето, иначе ще си отнесеш ръцете и краката в торбичка, защото аз съм насреща!

Алфред също беше силен и доста склонен да се бие, затова не изминаха и две секунди и той и Бултен се запердашиха, та закънтя надалеч.

Всички отдавна очакваха да се случи подобно нещо.

– Няма ли скоро да започнем да се бием? – питаха вече няколко ратаи и сега дотърчаха от всички страни, за да се намесят.

А Лина ревна да реве:

– За мен се биат! – пищеше тя. – О-о-о, каква драма!

– Никаква драма няма да стане докато държа лопатата за хляб – опита се да я успокои Емил.

Ратаите се струпаха на огромна камара и лазеха един връз друг като раци, дърпаха и скубеха, викаха и хапеха, блъскаха и шамареха, ругаеха и пищяха, а най-отдолу лежаха Алфред с Бултен, стопанинът от Кроксторп и още няколко други.

Емил се изплаши да не смачкат и натрошат неговия Алфред и започна да мушка с лопатата за хляб в купчината от ратаи, за да се опита да го измъкне. Но не му провървя, а освен това, където и да застанеше Емил, винаги се протягаше някой разярен юмрук и се опитваше да го повали и да го вкара в битката.

Емил, естествено, не искаше да се намеси. Затова скочи върху Лукас и започна да препуска около побойниците; както седеше върху коня с развята коса и размахваше лопатата за хляб; той почти приличаше на рицар, който се хвърля в бой с вдигнато копие.

Емил яздеше в кръг и пляскаше с лопатата където му паднеше – нали можеше да замахне много по-добре от височината на коня – и наистина смъкна най-горния слой ратаи, обаче непрестанно пристигаха нови

и се хвърляха отгоре, та колкото и да работеше с лопатата, той не успя да измъкне Алфред.

Всички жени и деца, дошли на разпродажбата, плачеха и крещяха ужасно, а таткото на Емил и други разумни селяни, които смятаха, че е недостойно за тях да се бият, стоеха отстрани и само подвикваха безпомощно:

– Хайде, престанете момчета! Ще има и други търгове, оставете и за тях малко кръв!

Но ратаите бяха толкова увлечени, че вече нищо не чуваха, а само искаха да се бият и да се бият, и да се бият!

Изведнъж Емил захвърли лопатата за хляб.

– Сега трябва да дойдеш и да ми помагаш, Лина, а не да стоиш там и да ревеш – викна той. – Не забравяй, че най-отдолу лежи годеникът ти!

Казвала съм ви, че Емил е хитър, та отгатнете какво направи сега?! Нали си имаше пръскачка, а в кладенеца – вода колкото щеш! Емил накара Лина да помпа, а той хвана маркуча и ето че бликна една вода, да не ѝ се нараваш.

Цялата купчина ратаи сякаш започна да хълца, когато първата студена водна струя ги обля с пълна сила. Ако щете вярвайте, но Емил не пръска повече от една-две минути и побоят замря и сякаш се разпадна. Един подир друг ратаите подаваха подути, учудени лица от камарата и бавно се изправяха на крака.

Запомнете добре, че ако някой път попаднете в схватка и искате да я прекратите, студената вода действа по-добре от лопатата, не го забравяйте!

Ратаите никак не се разсърдиха на Емил. Бяха изразходвали цялата си ярост и сигурно дори се зарадваха, че този пердах вече свърши.

– Освен това, другата седмица има търг в Кнасхулт – обади се Бултен от Бу и напъха малко мъх в носа си, за да спре рукналата кръв.

Тогава Емил отиде при стопанина от Кнасхулт, който също гледаше битката и му продаде пръскачката за петдесет ере.

– Ето, че спечелих двайсет и пет ере – рече Емил на Алфред и тогава Алфред започна да разбира, че Емил може би ще стане много добър търговец, когато порасне.

Търгът привърши и всички се готвеха да си тръгват с нещата, които бяха закупили. Таткото на Емил също искаше да се прибере с кравата и свинята. Натовариха свинята на каруцата. Куцата Лота също щеше да се вози там, макар таткото на Емил да я гледаше накриво, както се беше

закротила в сандъчето си. Решиха, че кравата Рола може да върви сама. Но никой не се сети да попита Рола какво мисли ТЯ по този въпрос!

Може би сте чували за разярени бикове. Но дали сте чували за диви крави? Мога да ви кажа, че когато една крава се ядоса истински, дори на най-яростния бик му се разтреперват коленете и той хуква да се скрие някъде.

През целия си живот Рола била най-доброто и най-кротко добиче, което човек може да си представи. Но когато Алфред и Лина понечиха да я изкарат на пътя и да я поведат към Катхулт, тя се изтръгна и нададе такъв страшен рев, че всички хора на търга се стреснаха и изпаднаха в ужас. Може да е видяла как се пердашиха ратаите и е решила, че като има търг, всичко е позволено! Така или иначе, тя изведнъж полуца и беше направо опасно за живота да се доближиш до нея. Първо опита Алфред, а после таткото на Емил, но Рола се втурна насреща им, със светнали от лудост очи, наведени рога и страшен рев, та Алфред и таткото на Емил хукнаха като зайци, за да спасят кожата си. Дойдоха и други хора да помагат, но Рола не искаше да вижда нито един селянин в стопанския двор и го опразни до последния човек.

– Каква драма! – възкликна Лина, след като видя как хората от Бакхорва и стопаните на Кроксторп, и Бастефал, и Кнасхулт, а освен това и Бултен от Бу тичаха като луди, за да се спасят от Рола.

Най-сетне и таткото на Емил се ядоса и кресна:

– Осемдесет крони платих за тази кранта, но сега искам да ми дадете пушка, защото трябва да я застрелям!

Той потръпна, като го каза, но знаеше много добре, че от луда крава няма никаква полза, а и всички останали го знаеха и затова стопанинът на Бакхорва донесе заредената си пушка и я мушна в ръката на таткото на Емил.

– Най-добре да си го свършиш сам! – рече той. Но тогава Емил се развика:

– Почакайте малко!

Нали вече ви казах, че беше хитро момчето. Сега отиде при татко си и му каза:

– Ако и без това искаш да я застреляш, защо не ми я дадеш на мен?!

– За какво ти е луда крава? – попита таткото на Емил. – Да не тръгнеш с нея на лов за лъвове, а?!

Но таткото на Емил много добре знаеше, че Емил умее да се справя с добитък и затова обеща, че ако Емил успее да докара Рола в Катхулт, тя ще си стане на Емил за вечни времена, колкото и да беше луда.

Тогава Емил отиде при стопанина на Бастефал – онзи, дето купи останалите шест крави и му рече:

– Колко ще ми платиш, ако ти откарам кравите до Катхулт?

Бастефал лежеше далеч, на другия край на общината и да караш шест крави пред себе си чак дотам не беше много весело. Стопанинът на Бастефал знаеше това и веднага извади от джоба си монета от двайсет и пет ере.

– Карай! – съгласи се той. – Това е за теб!

Познайте какво направи Емил тогава – хукна право през стопанския двор, мина покрай Рола, влезе в обора и отвърза всички крави, които стояха там, и когато ги пусна при Рола, тя млъкна наред един рев и сведе очи, като очевидно се засрами за превземките си одева... Но какво да направи една нещастна крава, като я карат да напусне стария си обор и то сама без другите крави, с които е свикнала? Ще се натъжи и ядоса, нали, но само Емил го проумя.

Сега Рола тръгна по пътя заедно с другите крави, добричка като винаги, и всички хора, дошли за търга взеха да се смеят и казваха:

– Това момче от Катхулт не било чак толкова глупаво!

Алфред също се разсмя:

– Животновъдът Емил Свенсон! – рече той. – Сега си имаш кон и куца кокошка и луда крава, не ти ли се иска да имаш още нещо?

– О, с течение на времето ще си имам и други неща – отвърна Емил спокойно.

Майката на Емил стоеше до кухненския прозорец в Катхулт и гледаше навън да види кога ще се приберат нейните най-близки от търга и очите ѝ станаха като чинии, като видя големия керван по пътя. Напред каруцата с таткото на Емил и Алфред и свинята и Куцата Лота, която звучно кудкудякаше от радост, че снесла едно яйце, а отзад СЕДЕМ КРАВИ в дълга върволица и на опашката – възседнал Лукас – Емил, който побутваше кравите с лопатата за хляб, та никоя да не се отклони от пътя.

Майката на Емил се втурна навън и малката Ида по петите ѝ.

– СЕДЕМ крави! – викна тя на таткото на Емил. – Някой трябва да е полудял, ти ли си, или аз?

– Не, кравата! – промърмори таткото на Емил. Но стана нужда още дълго да ѝ шепне, докато майката на Емил най-сетне разбра как стоят нещата. Тогава тя се загледа нежно в Емил.

– Да си ми благословен, Емиле! Но как успя да отгатнеш, че преди малко, когато исках да метна хляба във фурната, лопатата ми за хляб се

пукна по средата?

После изведнъж изпищя, защото чак сега забеляза носа на Алфред, а той бе станал двойно по-голям от обикновено.

– Къде, за бога, го връя този нос? – попита майката на Емил.

– В търга на Бакхорва – отвърна Алфред. – А другата събота ще си отида с него в Кнасулт.

Лина слезе мрачна и навъсена от каруцата. За нея вече нямаше кипрене и кикот.

– Олеле, каква си кисела – каза майката на Емил. – Какво ти е?

– Зъбобол! – отговори Лина глухо. Стопанинът от Кроксторп през цялото време я бе черпил с бонбони и затова единият ѝ развален зъб така я болеше, че главата ѝ сякаш щеше да се пръсне.

Но – зъбобол, не зъбобол – тя трябваше веднага да отиде на ливадата, за да издои катхултските крави, защото отдавна им беше минало времето.

Отдавна им беше минало времето и на Рола и на другите крави от търга и те мучаха колкото им глас държеше, за да го известят.

– Да не съм аз виновен, че бастефалецът не е тук да издои кравите си – заяви Емил и се залови да ги издои, първо Рола, а сетне и другите шест крави, и така събра трийсет литра мляко, които майка му занесе в мазето и по-късно направи на сирене. Стана една огромна разкошна пита само за Емил и той дълго време ѝ се радваше.

А яйцето, което снесе Куцата Лота по пътя, свариха незабавно и Емил го сложи на масата в кухнята, където татко му чакаше вечерята си в не особено добро настроение.

– Това ти е от Куцата Лота – каза Емил. После насипа на татко си и чаша прясно мляко.

– А това ти е от Рола – добави той.

Татко му яде и пи мълчаливо, докато майка му нареди всичките хлябове във фурната.

Но Лина сложи един горещ картоф върху зъба, който я болеше, и тогава той я заболя седем пъти повече, точно както тя очакваше.

– Да, така ти се пада – каза Лина на зъба, – щом като си толкова глупав и аз ще бъда глупава към теб.

Алфред се разсмя.

– Много щедро те е черпил с бонбони стопанинът от Кроксторп – обади се той. – Би трябвало да се омъжиш за него, Лина!

Лина изсумтя.

– За тоя дядка ли! Той е на петдесет години, а аз съм само на

двайсет и пет! Да не мислиш, че ще взема някой, който е два пъти по-стар от мене?

– Че какво от това? – намеси се Емил настойчиво. – Няма никакво значение!

– Как да няма! – възмути се Лина. – Сега иди-дойди, но я си помисли, когато аз стана на петдесет, той ще е на сто, олеле, какви неприятности бих имала с него!

– Смяташ сякаш изобщо нямаш ум в главата си, Лина! – смъмри я майката на Емил и затръшна вратичката на фурната подир последния хляб. – Чудесна лопата за хляб си ми донесъл! – добави тя.

След като таткото на Емил изяде яйцето и изпи млякото, Емил се обади:

– А сега – дърводелската барака!

Таткото на Емил замъмори нещо, че именно днес Емил едва ли е направил нещо, за да седи в дърводелската барака, като се вземе предвид това и онова, но Емил настоя:

– А-а, не, казаното си е казано!

И тръгна спокойно и гордо към дърводелската барака и седна там да издялка сто двама и деветото си дървено човече.

По това време Куцата Лота вече седеше на една пръчка в курника, а Рола се разхождаше предоволна по ливадата заедно с катхултските крави. По-късно дойде стопанинът от Бастефал, за да прибере шестте си добичета. Той и таткото на Емил се разприказваха надълго и нашироко за търга и за всичко, което се бе случило там, и затова мина доста време, докато таткото на Емил успя да дойде и да пусне Емил, но веднага след като Бастефалецът си тръгна по пътя, той забърза към дърводелската барака.

Когато наближи, видя малката Ида стъпила върху пейката под прозореца на бараката. В ръка държеше кадифената кутия с охлювите и я притискаше към себе си, сякаш беше най-хубавото, което някога е притежавала. А всъщност така и беше. Но таткото на Емил промъмори:

– Налудничави покупки! Някаква си стара кадифена кутия!

Малката Ида не забеляза приближаването на баща си и затова не млъкна, а продължи послушно да повтаря думите, които Емил шепнешком ѝ подсказваше от тъмната дърводелска барака. Таткото на Емил пребледня като ги чу, та нали беше църковен настоятел, а по-страшни думи никога не бяха произнасяни в Катхулт и те не ставаха по-хубави от това, че Ида ги изричаше с такъв мек и нежен гласец.

– Млъкни Ида! – красна таткото на Емил. После пхна ръка през

прозореца и спипа Емил за яката.

– Ужасно хлапе! Как може да учиш сестра си да псува?!

– Нищо подобно! – възрази Емил. – Само й казах, че никога не бива да казва „по дяволите“ и й втълпих сума други думи, от които също трябва да се пази като от огън!

Е, сега вече знаете какви ги свърши Емил на 12-ти юни, и въпреки че не всичко беше особено хубаво, все пак трябва да признаем, че в този ден сключи хитри сделки! Как само успя да си набави толкова много наведнъж, чудесна дойна крава, отлична кокошка-носачка, превъзходна лопата за хляб, а освен това толкова мляко, та стигна за цяла огромна, разкошна пита сирене.

Единственото, за което татко му можеше да мърмори, беше онази стара кадифена кутийка, дето за нищо не можеше да послужи, но затова пък малката Ида много си я обичаше. Тя скъта в нея своя напръстник и ножицата си, мъничката песнопойка, която получи в училище, красиво парче синьо стъкло и червената си панделка. Когато първо отвори кутията, в нея лежеше връзка стари писма, които тя веднага захвърли на пода. Но след като Емил, освободен от дърводелската барака, отиде в кухнята в тази съботна вечер, той видя, че писмата се търкалят в ъгъла и ги прибра. Алфред обикаляше и биеше мухите, та в неделя да няма мухи в кухнята, и Емил му показа писмата.

– Всичко може да послужи – каза Емил. – Ако някой път ми се наложи да изпратя писмо, тук имам цял куп написани.

Най-отгоре лежеше едно писмо от Америка и Емил подсвирна, като го видя.

– Гледай Алфред, това сигурно е писмото от Адриан.

Адриан се казваше най-големият син на семейството от Бакхорва, който много отдавна замина за Америка и оттогава писа едно единствено писмо – туй се знаеше в цяла Лънеберя и всички се сърдеха на Адриан и съжаляваха бедните му родители. Но какво им беше писал Адриан, когато най-сетне им писа, това никой не узна, защото хората от Бакхорва си мълчеха по този въпрос.

– А сега може би ще разберем – зарадва се Емил, това умно момче, което знаеше да чете както печатно тъй и ръкописно.

Той отвори писмото и го прочете на глас на Алфред, а това стана бързо, защото писмото беше кратко. Ето какво пишеше:

„Видох Мечък. Прътети адресъ ви. Гудбай за тоя Път.“

– От това писмо май няма да имам никаква полза – каза Емил.

Но той не можеше да предположи каква изненада го чака!

А после настъпи вечерта. Събота, 12-ти юни отиваше към своя край, над Катхулт се спусна нощ и донесе мир и покой на всички хора и животни, които живееха там. На всички, освен на Лина; защото я болеше зъб. Тя лежеше будна на миндерчето в кухнята, стенеше и скимтеше, докато кратката юнска нощ мина и отмина и настъпи новият ден. Един нов ден и в живота на Емил!

НЕДЕЛЯ, 13 ЮНИ, КОГАТО ЕМИЛ НАПРАВИ ТРИ ХРАБРИ ОПИТА ДА ИЗВАДИ КЪТНИКА НА ЛИНА, А ПОСЛЕ БОЯДИСА МАЛКАТА ИДА В ЯРКОСИН ЦВЯТ

Кравите трябваше да се доят, независимо от това дали беше неделя, или делник. Към пет часа сутринта будилникът в кухнята звънна и Лина се надигна олюлявайки се от леглото, съвсем занесена от зъбобола. Тя хвърли поглед в огледалото над скрина и нададе остър писък, олеле на какво беше заприличала! Дясната буза бе подута като добре втасала питка, не, какъв ужас! Лина се разплака.

Действително, жално да ти стане за нея, защото именно в този ден почти цялата община щеше да се стече в Катхулт на настоятелско кафе – нали таткото на Емил беше църковен настоятел.

– Просто не мога да се покажа такава, като не изглеждам еднакво от двете страни – изхлипа Лина и подсмърчайки отиде да дои кравите.

Но не се наложи да тъжи дълго за различните си бузи, защото както си седеше и доеше, долетя една оса и я ужили по лявата буза. Човек би рекъл, че сега тя трябваше да е доволна, защото лявата ѝ буза се поду бързо и заприлича точно толкова на питка, колкото дясната – изпълни ѝ се желанието да е еднаква от двете страни, а въпреки това се разплака още по-силно от преди.

Като влезе в кухнята, всички вече седяха около масата и закусуваха, и мога да ви уверя, че доста се ококориха като видяха онова закръглено и зачервено от плач нещо, което застана до вратата и трябваше да представлява Лина. Горкичката, като я гледаш да ти се доплаче, та затова не беше никак хубаво от страна на Емил, че се разсмя колкото му глас държи. Тъкмо беше вдигнал чашата с мляко, за да отпие, когато Лина влезе и като я зърна през ръба на чашата, той така прихна, че млякото пръсна през цялата маса право върху хубавата празнична жилетка на баща му. Дори Алфред издаде тих кикот – да, наистина, да ти стане мъчно за Лина! Майката на Емил погледна строго Емил и Алфред и каза, че това не било никак смешно, но докато бършеше жилетката на таткото на Емил, тя огледа добре Лина и по лицето ѝ пролича, че е разбрала защо Емил бе прихнал по такъв начин. Но все пак ѝ дожаля много за Лина.

– Нещастно момиче – рече тя, – на нищо не приличаш, и не си за пред хора. Емиле, тичай при Кроса-Мая и я помоли да дойде да ни помогне при поднасянето на кафето!

В Льонеберя много обичаха да ходят неделен ден да пият кафе у църковния настоятел и затова във всички стопанства наоколо сигурно много са се зараждали, когато пристигна писмото на майката на Емил, в което пишеше:

„Либезни Господжи и Гуспуда, аку искъти елати на настоятелско кафе у дома ф Ниделя.

Либезно ви канят

Алма и Антон Свенсон

Катхулт, Льонеберя“

Стана време да тръгват за черква. Таткото и майката на Емил потеглиха, защото първо трябваше да отидат на черква, разбира се, преди да става дума за настоятелско кафе.

А Емил пое послушно към Кроса-Мая, за да ѝ предаде поръчението. Беше красиво утро и той си свиркаше радостно, когато сви по пътеката към колибата на Кроса-Мая, защото тя живееше в една стара хижичка сред гората.

Ако някога сте ходили из гората в Смоланд в някое ранно неделно утро през юни, тогава веднага ще си спомните колко е хубаво. Кукувиците кукаат и косовете пеят, пътеката под босите ви крака е мека и слънцето грее топло по врата ви, вървите си и вдъхвате приятния мирис на борова смола и гледате белите цветчета на дивите ягоди по малките полянки. Точно това изпитваше и Емил и затова никак не бързаше, но найсетне все пак пристигна в колибата на Кроса-Мая, която беше толкова ниска и сива, и схлупена, че едва се различаваше между боровете.

Вътре седеше Кроса-Мая и четеше Смоландски вестник, едновременно изплашена и доволна от нещо, което пишеше там.

– В Йончюпинг избухнал тифис! – заяви тя преди да каже добър ден на Емил и бутна вестника под носа му, за да го прочете и той. Наистина там пишеше, че двама жители на Йончюпинг заболяли от тежък тифус и Кроса-Мая доволно заклати глава.

– Тифис е страшна болест – каза тя. – А скоро ще дойде и в Льонеберя, ти мене слушай!

– Защо, как би могъл да дойде тук? – попита Емил.

– Докато ти си стоиш тук, той вече лети из цял Смоланд, като

семената на глухарчетата – отговори Кроса-Мая, – Тифисни семена с килограми, и бог да е на помощ на човека, у когото пуснат корен!

– А какво е то, нещо като чумата ли? – попита Емил.

Кроса-Мая беше му разказвала за чумата, защото знаеше за всички болести и зарази, а чумата била нещо страшно, разправяше тя, и преди много време уморила почти всички хора в Смоланд – какъв ужас, ако тифусът е също толкова страшен!

Кроса-Мая се позамисли.

– Да-да, почти като чумата – каза тя доволно. – Не съм съвсем сигурна, но доколкото си спомням първо им посиняват лицата, а после умират, да, тифисът е страшна болест, ох-ох-ох!

Но след това научи за зъбобола на Лина и за цялата мизерия с подутите бузи точно пред настоящето кафе и веднага обеща да дойде в Катхулт колкото може по-бързо.

Емил се прибра и завари Лина седнала на стъпалата пред кухнята, съвсем побъркана от болки, а до нея стояха безпомощни Алфред и малката Ида.

– По-добре да отидеш при Пеле Ковача – предложи Алфред.

Пеле беше ковачът на Лъонеберя и обикновено той вадеше болните зъби на лъонеберчани с ужасните си клещи.

– А колко взима, за да извади един зъб? – попита Лина между две подсмърчания.

– Петдесет ере на час – отвърна Алфред и Лина потрепери като й стана ясно колко скъпо и продължително може да излезе ваденето на зъба. Но Емил се замисли и после предложи:

– Мисля, че ще мога да ти извадя зъба по-евтино и по-бързо. Знаем му цаката!

А след това обясни цаката на Лина и Алфред, и малката Ида.

– Трябват ми само две неща, Лукас и някакъв дълъг здрав канап. Канапа ще вържа около зъба ти, Лина, а другия му край за колана си и после ще препусна в галоп с Лукас и – ПЛОП, зъбът ще изскочи!

– ПЛОП, ама без мен! – каза Лина сърдито. – С мен няма да се препуска!

Но в същия миг зъбът я заболя още по-силно и накара Лина да се подвоуми. Тя въздъхна тежко.

– Е, хайде да опитаме, ах колко съм нещастна! – проплака тя и тръгна да търси канап.

Емил направи всичко както беше казал. Доведе Лукас при кухненската стълба и след като вързаха канапа както трябваше, той се качи на

коня. Застанала зад опашката на коня, бедната Лина скимтеше и се вайкаше, малката Ида трепереше, но Алфред каза доволно:

– Сега чакаме само да каже ПЛОП!

В същия миг Емил препусна.

– Ей сега ще каже! – обади се малката Ида.

Но нищо не стана. Защото още някой препусна и това беше Лина. Тя се изплаши до смърт от това ПЛОП, което щеше да прозвучи, след като се опъне канапът, та хукна в ужас със същата бързина като Лукас. Нищо не помогна, че Емил ѝ кресна да спре – Лина продължи да тича, канапът висеше отпуснат и не последва никакво ПЛОП.

Но щом като Емил веднъж реши да помогне на Лина да се отърве от зъба, той щеше да го направи. Затова се насочи към най-близката ограда и Лукас прелетя над нея с мощен скок. Но Лина го последва, извън себе си от ужас и – честна дума – тя също прелетя над оградата. Малката Ида, която стоеше встрани и наблюдаваше, никога нямаше да забрави тази гледка. До края на живота си щеше да помни как Лина, с подути бузи и изцъклени очи, и с провиснал от устата канап, прелетя над оградата и едновременно крещеше:

– Спри! Спри! Не искам да чуя никакво ПЛОП!

След туй Лина се засрами, че е развалила всичко, но вече беше късно. Пак седеше на кухненската стълба, зъбът си беше на мястото, а тя изглеждаше съкрушена. Емил, обаче, не се отчая.

– Трябва да измисля друг начин – рече той.

– Добре, ама да не става толкова бързо! – помоли Лина. – Необходимо ли е този подъл зъб да изскочи с ПЛОП, не можеш ли да го измъкнеш постепенно?

Емил помисли известно време и после се сети как ще стане цялата работа.

Накара Лина да седне на земята до голямата круша и докато Алфред и Ида го наблюдаваха любопитно, Емил я върза здраво за дънера с дебело въже.

– Сега да те видя как ще тичаш – каза той, хвана канапа, който все още висеше от устата на Лина и го изтегли до точиларския камък, на който Алфред точеше косата, а таткото на Емил брадвите и ножовете. Емил върза канапа за дръжката на точилото и остана само да започне да върти.

– Сега няма да стане с едно бързо ПЛОП, а само с едно ДРРР. Постепенно, както ти искаш – обясни Емил.

Малката Ида потрепери, Лина се разхленчи и завайка, а Емил

започна да върти дръжката. Канапът, който първо лежеше отпуснат на земята ставаше все по-къс и все повече се опъваше, а колкото повече се опъваше, толкова по-голям ставаше ужасът на Лина, но сега не можеше да хукне да бяга.

– Ей сега ще започне да прави ДРРР – обади се малката Ида, но в същия миг Лина изкрещя:

– Спри! Не искам!

И в миг тя извади от джоба на престилката си една малка ножичка и преряза канапа.

След това пак се срамуваше и съжаляваше, защото НАИСТИНА искаше да се отърве от този зъб. Всичко стана много глупаво. Емил и Алфред, и малката Ида бяха много недоволни и Емил рече:

– Дръж си го тогава твоя зъб! Каквото можах, направих!

Тогава Лина каза, че ако Емил се съгласи да опита поне още веднъж, тя нямамо, за нищо на света, да измисли нови глупости.

– Защото този зъб трябва да се маха, пък ако ще цялата ми глава да отиде! – заяви Лина. – Дайте още канап!

Емил се съгласи да опита още веднъж, а Алфред и малката Ида се развеселиха, като чуха това.

– Мисля, че някакъв бърз начин все пак е най-добър – каза Емил, – но трябва да е такъв, че ти да не МОЖЕШ да му попречиш, дори ако се изплашиш.

И какъвто беше находчив, Емил бързо намисли как ще стане всичко.

– Ще те качим на покрива на обора и оттам ще скочиш в купата сено, а още по средата на пътя зъбът ще изскочи – ПЛОП.

– ПЛОП! – прошепна малката Ида и потръпна. Но макар, че беше обещала, Лина започна да се съпротивлява и не искаше да се качи на покрива.

– Такова страшно нещо можеш да измислиш само ти, Емиле! – викна тя и упорито остана да седи на кухненската стълба.

Но зъбът продължаваше да я боли като луд и най-сетне тя въздъхна тежко и се надигна.

– Е, хайде да опитаме,... но това ще ми струва живота!

Алфред бързо облегна стълбата на стряхата на обора и първо се покатери Емил. Той държеше здраво канапа и водеше Лина подире си като куче на кайшка, тъй че тя трябваше послушно да се изкачи подире му, колкото и да се вайкаше.

Освен това, Емил носеше чук и един огромен пирон и след като

закова пирона здраво в гредата, той върза канапа за него и всичко беше готово.

– Хайде скачай! – викна Емил. Бедната Лина седеше върху покрива сякаш бе яхнала кон, гледаше надолу и хлипаше сърцераздирателно. Долу виждаше Алфред и малката Ида с лица, обърнати към небето, към нея, в очакване да видят как тя ще падне от небето като комета право в купата сено... Лина се завайка още по-отчаяно.

– Не смея, това е последната ми дума, не смея!

– Щом като искаш да си задържиш ужасния зъб, прави каквото щеш! – ядоса се Емил.

Тогавя Лина се разревя, та оглуши цяла Лъонеберя, а после се изправи на разтрепераните си крака и застана до ръба на покрива, като се олюляваше напред-назад, подобно на дърво в буря, а малката Ида си затисна очите с ръка, защото не смееше да гледа.

– Олеле майчице! – хълцаше Лина. – Олеле майчице!

Би било много страшно да скочиш от покрива на обора, дори ако нямаш нито един единствен зъб в устата си, но като знаеш, че наскоро ще прозвучи едно ужасно ПЛОП, това е просто непоносимо.

– Скачай Лина! – провикна се Алфред. – Скачай най-сетне!

Лина пак се завайка и затвори очи.

– Аз ще ти помогна – обади се Емил, какъвто си беше добричък.

Само я боцна с показалец в гърба и Лина полетя от покрива със страшен писък.

Наистина, чуха едно тихо ПЛОП, но то бе, когато гвоздеят се изтъргна от гредата.

Лина лежеше в сеното, зъбът си стоеше на мястото, а гвоздеят висеше на другия край на канапа.

Сега вече Лина много се разсърди на Емил.

– Да измисляш пакости и поразии знаеш, но да извадиш един зъб, не те бива!

Все пак добре стана, че Лина се ядоса, защото в яда си отиде право при Пеле Ковача. Той хвана зъба с най-страшните си клещи – ПЛОП – зъбът изскочи, а Лина яростно го запрати върху бунището на Пеле и се запъти към къщи.

Само да не си помислите, че междуременно Емил остана бездеен. Алфред си легна да спи в тревата под крушата и в момента Емил не можеше да се забавлява с него. Затова отиде с малката Ида в спалнята, защото реши, че могат да си поиграят, докато се върнат майка и татко от черква и започнат да идват гостите.

– Хайде да си играем, че аз съм докторът от Марианелунд – предложи Емил, – а ти си едно болно детенце, което трябва да излекувам.

Ида веднага се съгласи. Съблече се и си легна в кревата, а Емил надникна в гърлото и я преслуша и изобщо се държа точно като доктора от Марианелунд.

– Каква болест имам? – попита Ида.

Емил се замисли. И внезапно се сети.

– Имаш тифис – рече той. – Това е страшна болест!

После си спомни какво му каза Кроса-Мая – че лицата на хората посинявали от тифуса. Тъй като много държеше на точността в такива случаи, Емил потърси нещо, с което да помогне на Ида да придобие подходящия цвят на болестта. Върху скрина стоеше мастилницата на мама, която тя използваше, като записваше пакостите на Емил в своите тетрадки или пишеше писма и покани за настоятелско кафе. Впрочем, черновата за поканата още лежеше върху скрина. Емил прочете онова „либезно ви канят“ и много се възхити от майка си, която пишеше толкова хубаво и се изразяваше така изискано. Все пак, различаваше се от онуй писмо на Адриан, дето само успя да напише, че „видох Мечък“.

Черновата не трябваше вече на майка му, та Емил смачка хартията на малко топче и го мушна в мастилницата, а след като се напои с достатъчно мастило, той го извади, стисна го в юмука си и тръгна към Ида.

– Сега ще видиш какво значи тифис. Ида – заяви той и Ида възторжено се разкикоти.

– Затвори си очите, да не ти влезе мастило в тях – каза Емил и на бърза ръка боядиса цялото лице на малката Ида в хубав син цвят, но предвидливо не боядиса кожата около очите, а остави две големи светли петна в собствения цвят на Ида. Тези светли петна сред синьото лице придаваха на Ида толкова страхотно болен вид, че чак Емил се изплаши – беше заприличала на онези страшни маймуни, които той видя на картинка в книгата „Животът на животните“.

– Бррр! – потръпна Емил. – Права е Кроса-Мая, тифисът наистина е страшна болест!

В това време откъм гората пристигна Кроса-Мая и до оградата на Катхулт срещна Лина, която се връщаше от Пеле Ковача.

– Как е? – попита Кроса-Мая с интерес. – Зъбът боли ли още?

– Отде да знам! – отговори Лина.

– Как може да не знаеш?

– Защото лежи върху бунището на Пеле Ковача, пустият му зъб!

Надявам се да го боли, та да му се плаче!

Лина беше весела и далеч не толкова подута като преди. Тя отиде при крушата да покаже на Алфред дупката, а Кроса-Мая влезе в кухнята и се залови да приготвя кафето. Чу, че децата са в спалнята и отиде да поздравя малката Ида, която беше нейна любимка.

Но като видя своята любимка, която се открояваше ярко синя върху бялата възглавница, Кроса-Мая се провикна колкото й глас държеше:

– Какво означава това...?

– Тифис! – отговори Емил и тихичко се изкикоти.

В същия миг откъм пътя долетя тропот от коли. Връщаха се от черква майката и таткото на Емил заедно с всичките си гости и свещеника начело. След като разпрегнаха колите до конюшната, всички потеглиха към къщата, жадни за кафе и в очакване на разни лакомства. Но на стълбата стоеше Кроса-Мая и викаше с писклив глас:

– Вървете си! Вървете си! Имаме тифис в стопанството!

Всички се заковаха на място, потресени и изплашени, но майката на Емил се обади:

– Какво говориш? Кой има тифус?

Изведнъж на вратата зад Кроса-Мая се появи малката Ида, със синьо лице и бели очила и само по ризка.

– Аз имам тифус! – заяви малката Ида и доволно се разкиска.

Всички започнаха да се смеят, с изключение на таткото на Емил. Той каза, като наблюдаваше на всяка дума:

– КЪДЕ Е ЕМИЛ?

Но Емил беше изчезнал. Не се появи до края на гощавката.

След като си хапна, свещеникът отиде в кухнята, за да утеши Кроса-Мая, която беше много сърдита и тъжна, че не се е оказало истински тифус. И тогава се случи нещо странно: след като я утеши, свещеникът видя вързопчето писма на Емил, което лежеше захвърлено върху един стол.

Свещеникът нададе радостен вик и грабна американското писмо от Адриан.

– Как е възможно да имате точно тази марка, която търся толкова отдавна!

Свещеникът събираше пощенски марки и много добре знаеше цената на редките марки. Сега предложи без да му мигне окото четирийсет крони за марката от Адриановото писмо.

Таткото на Емил хлъдна като чу такава огромна сума – как може да се платят четирийсет крони за такава мъничка хартийка! Той почти се

ядоса и поклати глава... това е, вечният късмет на Емил! Сега щеше да се окаже, че старата кадифена кутийка СЪЩО е била добра покупка, дори най-добрата от всички Емилови сделки на вчерашния търг.

– За четирийсет крони мога да купя половин крава! – рече таткото на Емил на свещеника, сякаш го укоряваше.

Тогава Емил не изтрая повече в сандъка за дърва, където се криеше. Повдигна капака и подаде любопитно глава.

– Ако ще купиш половин крава – провикна се той, – предницата ли ще купиш, дето мучи, или задницата, дето размахва опашка?

– ВЪРВИ НЕЗАБАВНО В ДЪРВОДЕЛСКАТА БАРАКА, ЕМИЛЕ! – каза таткото на Емил.

И Емил отиде. Но преди това получи от свещеника четири новички банкноти по десет крони, а на следващия ден отиде в Бакхорва, даде им писмото от Адриан и половината пари, яхна коня си, изпроводен с благословии от стопаните на Бакхорва, и се прибра, за да се залови с нови пакости.

– Смятам да пообиколя и другите търгове – рече той, когато се прибра. – Какво ще кажеш, татко?

Татко му промърмори нещо, но никой не чу какво каза.

Обаче целия неделен следобед, след като си отидоха гостите, Емил седя в дърводелската барака и дялкаше сто и трийсетото си дървено човече, но внезапно се сети, че е неделя и всъщност не би трябвало да дялка. Може би не биваше да вади зъби и да боядисва някого в синьо. Емил сложи дървеното човече на полицата при другите, седна върху дръвника и докато навън започна да се здрачава, той се размисли за греховете си. Най-сетне склучи ръце и се помоли:

– Дядо Боже, направи да престана с пакостите си! Либезно моли Емил Свенсон, Катхулт, Лънеберя.

ВТОРНИК, 10 АВГУСТ, КОГАТО ЕМИЛ ПУСНА ЖАБАТА В КОШНИЦАТА И ПОСЛЕ НАПРАВИ ТАКИВА ПОРАЗИИ, ЧЕ ПОЧТИ НЕ Е ЗА РАЗПРАВЯНЕ

Горкият татко на Емил, просто да ти стане мъчно за него! Синът му сключи сума налудничави сделки, които се оказаха отлични, а самият той се прибра от търга само с една свиня, и представете си, това ужасно животно взе че се опраши една нощ, когато никой не очакваше, и от единайсетте прасенца веднага удуши десет, защото свинете понякога правят така. Сигурно и единайсетото прасенце щеше да отиде, ако Емил не го беше спасил. Защото тази нощ Емил се събуди от болки в стомаха и излезе навън, а когато минаваше край кочината чу отвътре квичене на новородено прасенце. Емил отвори вратата и пристигна в последната секунда. Да, в последната секунда изтръгна последното прасенце от жестоката му майка – наистина, много лоша свиня беше, но затова пък веднага се разболя от някаква странна болест и на третия ден умря. Горкият татко на Емил! Остана му едно единствено жалко прасенце – туй беше всичко от търга в Бакхорва, нищо чудно, че беше мрачен!

– Само подлост и мизерия има в Бакхорва – каза той вечерта на майката на Емил, когато се готвеха да си лягат в спалнята. – Някакво проклятие има по целия добитък, то си личи!

Емил лежеше в леглото си и като чу това, веднага подаде нос над ръба на леглото.

– Аз ще взема прасето – предложи той. – За мен няма никакво значение дали е проклето.

Но тези думи никак не се харесаха на таткото на Емил.

– Вечно искаш това и онова – каза той горчиво. – Ами аз? Аз НИЩО ли няма да имам?

Емил си млъкна и известно време не споменаваеше прасето. Освен това, то беше едно необикновено жалко, дребно прасе, кльощаво и по-синяло от студ и просто нямаше живот в него. Сигурно проклятието му отнема силата, мислеше си Емил, и му се струваше много страшно, че такова нещо може да сполети малки прасенца, дето не са сторили нищо лошо.

Майката на Емил беше на същото мнение.

– Горкото мъниче! – повтаряше тя, защото така казват в Смоланд, когато съжаляват някое дребно същество.

И Лина много обичаше животни, а особено много това прасенце.

– Горкото свинско мъниче – тюккаше се тя, – сигурно скоро ще умре!

И това положително щеше да стане, ако Емил не беше занесъл прасето в кухнята, където му застла една кошница с парче от меко одеяло, даваше му мляко с биберон, и изобщо се държеше сякаш му е майка.

Алфред дойде, видя как Емил се мъчеше да храни малкия нещастник и го попита:

– Как върви прасето?

– Проклето е и не иска да яде – отговори Емил.

– Че кога успя да се ядоса и да стане проклето? – попита Алфред. Но Емил му обясни, че прасето не се било ядосало, а станало такова слабо и жалко, защото над него тегнело проклятие.

– Но аз ще го надвия – уверяваше ги Емил. – Зарекъл съм се да спася живота на това прасе!

И честна дума, той успя! Не мина много време и прасенцето се развесели, закръгли и стана розово, точно каквото трябва да бъде всяко прасенце.

– Гледай го ти мъничето, май че наистина ще се оправи – обади се Лина. „Мъничето“, каза тя и това име си му остана на прасенцето за цял живот.

– Да, наистина ще се оправи – каза таткото на Емил. – Добра работа свърши, Емиле.

Емил се зарадва, че татко му го похвали и използва случая да попита:

– Колко пъти трябва да му спася живота, за да ми го подариш?

Но таткото на Емил каза само „хм!“ и пак се намръщи, та Емил си замълча и известно време не споменаваше прасето.

Бяха пренесли Мъничето да живее в кочината, но то не обичаше да стои там. Предпочиташе да следва Емил по петите като куче и Емил го оставяше да си ходи на свобода почти през целия ден.

– Сигурно си мисли, че ти си му майка – рече малката Ида.

А Мъничето може би наистина така си мислеше, защото щом видеше Емил и се втурваше към него с ликуващо грухтене. Искаше все да е близо до Емил и най-обичаше от време на време да го чешат по гърба, а Емил никога не му отказваше.

– Много ми идва отръпки да чеша прасета – казваше той.

После сядаше на люлката под черешовото дърво и чешеше Мъничето надлъж и нашир, а Мъничето стоеше с премрежени очи и току изгруктяваше тихичко, за да разберат всички колко му е хубаво.

Летните дни идваха и си отиваха, черешите постепенно узряха над главата на Мъничето, докато го чешеха. Емил от време на време обираше по една шепа и му ги даваше, защото Мъничето много обичаше череши и много обичаше Емил – а освен това от ден на ден му ставаше все по-ясно, колко хубав може да е свинският живот, стига да попаднеш някъде, където има един Емил.

Емил също много обичаше Мъничето и го заобичваше все повече със всеки изминат ден и веднъж, както си седеше на люлката и го чешеше, взе да си мисли, колко МНОГО го обича и кого още обича освен него.

„На първо място Алфред – мислеше си той, – а после Лукас, и после Ида, и веднага след нея Мъничето... олеле, ами аз забравих мама... естествено МАМА,... е, тъй де... но иначе, все пак Алфред и Лукас, и Ида, и Мъничето“.

После Емил свъси вежди и потъна в размишление.

„Освен това, имам и татко, и Лина, – помисли си той. – Да-да, някои дни го обичам татко, но някои дни – никак. А за Лина просто не знам, нито я обичам, нито не я обичам... Горещо-долу като котката!“

Разбира се, Емил продължаваше да прави пакости почти всеки ден и най-редовно си седеше в дърводелската барака, което става известно от сините тетрадки, изписани по това време. Но тъкмо сега, посред жътвата, майката на Емил беше много заета и затова понякога там пишеше само „Емил ф ДАРВОДЕЛСКАТА“, без да е описала защо.

Междувременно Емил свикна да взема със себе си Мъничето, колкото пъти седеше затворен в дърводелската барака, защото в компанията на едно забавно свинче времето минаваше по-бързо, а той не можеше през цялото време да дялка дървени човечета. Вместо това, той се заложи да учи Мъничето на разни номера, каквито никой в цяла Лъонеберя не би могъл да си представи, че ще успее да научи някакво си обикновено смоландско прасе. Емил го вършеше съвсем тайно, а Мъничето се оказа ученолюбиво и много доволно от цялата работа, защото колкото пъти научеше нещо ново, получаваше от Емил някое лакомство. Емил си имаше цял склад от курабийки, бисквити, сушени череши и разни други вкусни неща в една тайна кутия зад дърводелския тезгях, защото никога не се знаеше кога може да попадне в дърводелската барака, а не му се гладуваше без нужда.

– С малко хитрости и няколко сушени череша можеш да научиш едно прасе на каквото си искаш – обясни Емил на Алфред и Ида една събота вечер и им показа тайните номера на Мъничето, които никой още не бе видял. Това стана в беседката с люляците и представлението се превърна във велико събитие за Емил и Мъничето. Алфред и Ида седяха на пейката, зяпнали от изненада, като гледаха чудните способности на Мъничето. Такова прасе още не бяха виждали! Щом Емил му кажеше „Седни хубаво!“, то седнаше на задните си крака и вдигаше предните, точно като куче, а когато Емил заповядаше „Умри!“, то се просваше като мъртво и като му даваха сушени череша, протягаше дясното си копитце за благодарност.

Ида пляскаше с ръчички от възторг.

– Друго нещо знае ли? – попита тя любопитно.

Тогава Емил извика „Галоп!“ и Мъничето препусна около беседката, но на равни промеждутъци Емил се провикваше „Хоп!“ и тогава Мъничето правеше по един малък скок отвесно нагоре, а сетне продължаваше да тича, очевидно много доволно от себе си.

– Ах, колко е сладко! – повтаряше малката Ида и наистина, Мъничето изглеждаше много сладко, като правеше малките си подскоци около беседката.

– Но това не е естествено за едно прасе – рече Алфред.

Емил обаче, беше горд и доволен – такова прасе като Мъничето не съществуваше в цяла Лънеберя и в цял Смоланд, по този въпрос две мнения нямаше.

С течение на времето Емил научи Мъничето да скача на въже. Да сте виждали някога прасе да скача на въже? Сигурно не сте. И таткото на Емил не беше виждал. Но един ден отиде в стопанския двор и видя как Емил и Ида въртят някакъв стар воловарски ремък, а Мъничето скача ли, скача над ремъка и рита весело с малките си копитца.

– Много му е забавно – опита се да убеди баща си малката Ида, но той не се хвана.

– Прасета не бива да се забавляват! – отсече той. – От тях се прави коледна шунка! Ако скача така, то ще стане кльошаво като хрътка и да не съм видял повече такива работи.

Емил трепна и сърцето му се сви. Коледна шунка от Мъничето – такова нещо и през ум не му беше минало! Но сега се стресна и взе да се пита, дали туй не беше един от онези дни, когато не обичаше особено много татко си.

Беше вторник, 10 август, когато Емил реши, че не обича особено

много татко си. Рано сутринта в този слънчев, топъл летен ден Мъничето скачаше на въже в стопанския двор, а таткото на Емил спомена за коледната шунка. Но после се запиля нанякъде, защото щяха да косят ржът и таткото на Емил смяташе да остане до вечерта на ръжената нива.

– Каквото и да правиш, Мъниче – каза Емил, след като татко му си отиде, – остани си кльошаво като хрътка и може би ще спасиш кожата, иначе... ти не познаваш баща ми!

Емил прекара целия ден в тревоги за Мъничето и извърши само няколко прости, дребни пакости, които никой не забеляза. Накара Ида да седне в старото дървено корито, в което пояха конете и кравите, и го обяви за лодка в морето. После напълни цялото корито с вода и го обяви за лодка в морето с пробито дъно, а Ида се намокри до кости, от което й стана много весело. След това Емил започна да замерва с прашката си една купа плодов крем, който майка му бе сложила да изстива на прозореца на килера. Искаше да провери само, дали ще я улучи – можеше ли да предположи, че купата ще се счупи с гръм и трясък, но тя го стори. Майка му го затвори само за съвсем кратко време в дърводелската барака, отчасти защото й беше жал за него и отчасти защото искаше да го прати да занесе кафе и закуски на жътварите. Щяха да си го пият на нивата – такъв беше обичаят в цяла Лъонеберя и в цял Смоланд и по всички стопанства пращаха децата да носят кафето.

Любими пратеници бяха смоландските хлапета, когато тръгнаха с кошници, пълни с кафе и закуски през ливади и поляни по криволичещи пътечки, които завършваха до някоя малка, жалка нивичка, така осеяна с камъни, че просто да ти се доплаче. Е, смоландските хлапета не плачеха естествено, защото между камънаците растяха много диви ягоди, а те много обичаха диви ягоди.

Сега Емил и Ида също трябваше да отнесат кафето, тръгнаха навреме от къщи и закрачиха бързо, хванали здраво кошницата със закуските от двете страни. Но работата беше там, че Емил просто не можеше да отиде някъде по прекия път, а току кривваше насам и натам, ако имаше нещо за гледане, а дето отиваше Емил, там трябваше да отиде и Ида. Между другото, Емил заобиколи покрай тресавището, където винаги имаше много жаби и сега веднага си намери една. Искаше му се да я разгледа по-подробно, а освен това си каза, че жабата също има нужда от малко разнообразие, вместо да седи по цял ден в тресавището. Затова я пусна в кошницата със закуските и затвори капака, за да не може да избяга.

– Къде другаде да я държа?! – възрази Емил, когато Ида го попита

дали е нужно да слага жабата точно в кошницата при закуските. – Джо-бовете ми са скъсани. Освен това ще я задържа само малко, после нека се връща в своето тресавище – каза той много разумно.

На ръжената нива таткото на Емил и Алфред косяха всеки с по една коса, а зад тях вървяха Лина и Кроса-Мая, сбираха ръжените стръкове, след като ги поваляше косата и ги връзваха на снопове. Така се правеше едно време.

Когато Емил и Ида най-сетне се появиха с кошницата, баща им не ги посрещна като любими пратеници, а напротив – скара им се, че са закъснели. Всички много държаха кафето да пристигне точно, когато станеше време за кафе.

– Затова пък сега ще ни се услади още повече – обади се Алфред, който искаше да заглади положението и да накара таткото на Емил да мисли за други неща. Ако някога сте сядали да пиете кафе на нивата в един топъл ден през август из околностите на Лънеберя, тогава знаете колко весело може да стане, когато всички седят заедно по камъните на шарена сянка и си говорят, и пият кафе, и ядат сандвичи, и си почиват. Но таткото на Емил все още беше сърдит и работата не се оправи, когато дръпна кошницата и отвори капака, защото жабата скочи право върху него и потъна в ризата му, която стоеше разкопчана заради жегата. Краката на жабката бяха много студени и това се стори твърде гадно на таткото на Емил. Той замахна с ръка от отвращение, но за нещастие улучи каната с кафето и я събори. Добре че Емил светкавично притича и я изправи, та изтече само малко кафе. Жабата не се виждаше. От уплаха беше се завряла в панталоните на таткото на Емил и когато той я усети, просто пошурия. Зарита на всички страни, дано накара жабата да излезе през крачола, но уви, каната с кафето му се изпречи отново на пътя. Тя отнесе един ритник и пак полетя, и ако Емил не беше се пресегнал мигновено да я изправи, щяха да правят почивка за кафе без кафе, а това нямаше да е приятно.

Жабата никак не държеше да остане там, където се намираще. Тя наистина се изхлузи през крачола и Емил я прибра. Но таткото ВСЕ ОЩЕ му се сърдеше. Мислеше, че това с жабата е пак някоя от обикновените пакости на Емил, а всъщност не беше. Емил предполагаше, че Лина ще отвори кошницата и ще се зарадва до дъното на душата си, като види малката сладка жабка. Споменавам всичко това, за да разберете, че на Емил не винаги му беше лесно, а понякога го набеждаваха за пакости, които изобщо не бяха пакости. Човек наистина можеше да се запита, как си я мислеше таткото на Емил: къде би могъл Емил да държи

жабата? След като имаше дупки и на двата си джоба.

А Лина вечно повтаряше, като говореше за Емил:

– Никога не съм виждала такова хлапе, дето само пакости прави. Ако пък не прави пакости, все нещо ще му се случи!

„Все нещо ще му се случи!“ – права беше Лина! И за доказателство ще видите какво стана по-късно през този ден. Тогава на Емил му се случи такова нещо, че почти не е за разправяне и цяла Лънеберя дълго време се вайкаше и тюхкаше заради него. А всъщност цялата работа се дължеше само на туй, че майка му беше такава добра стопанка и че през тази година в Катхулт се родиха толкова много череши. Но виновен ли беше Емил било за едното, било за другото – не, просто така се случи, че лошо си изпати!

Майката на Емил умееше неповторимо да прави сладка и сиропи, и компоти и успяваше да използва всички плодове, които никнеха в гората и всичко, което растеше в градината. Тя береше червени и сини боровинки, и малини додето отмалееше, вареше ябълково пюре и компот от круши, правеше желе от грозде и сладко от касис и какви ли не сиропи, а освен това гледаше да има сушени плодове за цялата зима, за да прави своя прочут ошав. Сушеше в голямата кухненска печка ябълки, круши и череши, после ги връзваше на вързопчета в бели ленени кърпи и ги закачваше да висят от тавана на бараката, която служеше за килер – този килер беше същинска радост за очите.

Тъкмо когато най-усилено беряха черешите, на гости в Катхулт пристигна изтънчената госпожа Петрел от Вимербю и тогава майката на Емил се оплака от всичките тия пусти череши, с които просто вече не знаеше какво да прави.

– Смятам, че би могла да приготвиш черешово вино, Алма – предложи тогава госпожа Петрел.

– Опазил ме бог! – възкликна майката на Емил.

Не искаше да чуе и дума за черешово вино. Катхулт беше стопанство на трезвеността. Таткото на Емил не близваше никаква силна напитка, дори и бира не пиеше, освен когато го черпеха по пазарите и други места, защото тогава нямаше как да откаже. Какво да стори, когато някой настояваше да го черпи с бира – една, а понякога и две бутилки! Нали можеше на бърза ръка да пресметне, че две бири струват трийсет ере, а как се изхвърлят току-така трийсет ере? Затова не му оставаше друго, освен да се насили и да пие. Но той никога не би й позволил да прави черешово вино, майката на Емил го знаеше много добре, и обясни на госпожа Петрел. Тогава госпожа Петрел възрази, че дори ако в Катхулт

никой не пие вино, положително ще се намерят хора, които нямат нищо против една чашка. Самата тя например с удоволствие би приела няколко бутилки черешово вино и защо тогава майката на Емил да не заложи тихомълком една делва с череши да втасват в някой тъмен кът на мазето при картофите – там никой нямаше да я види. Щом като се избистрело, госпожа Петрел щяла да дойде пак, за да вземе своето вино и щяла да заплати много добре.

Майката на Емил трудно отказваше, когато някой я молеше за нещо, а както вече казахме, тя беше много добра стопанка, която искаше да използва всичко, а вече бе изсушила повече череши, отколкото биха ѝ потрябвали. И не щеш ли, додето се усети, тя обеща на госпожа Петрел да ѝ направи черешово вино. Но майката на Емил не вършеше тайни неща и разказа истината на таткото на Емил, а той помърмори, помърмори, пък най-сетне каза:

– Прави каквото щеш! Впрочем, колко каза че ще ти плати?

Госпожа Петрел не беше споменала нищо точно. Но от няколко седмици нейното вино кипеше в мазето за картофи и тъкмо в този августовски ден майката на Емил реши, че е готово. Сега му беше времето да го налеят в бутилки. Тя сметна за удобно да го направи, докато таткото на Емил е на ръжената нива, та да не види и да не се чувства виновен, че в неговия дом се правеше вино.

На бърза ръка майката на Емил строи десет бутилки на масата в кухнята, като смяташе да ги сложи в някоя кошница и да ги скрие в мазето при картофите, където никому нямаше да навредят, а госпожа Петрел можеше да дойде, когато иска, да си ги прибере.

Черешите, от които бе направено виното, майката на Емил изсипа в една кофа и я сложи пред кухненската врата, точно когато Емил и Ида се прибираха от ръжената нива с кошницата от закуските.

– Емиле, вземи кофата – обади се майката на Емил – и върви да заровиш тези череши в бунището.

Какъвто си беше послушен, Емил веднага тръгна. Но бунището легеше точно зад кочината, а в кочината седеше Мъничето и скучаеше. Щом зърна Емил, то страшно се разгрухтя, за да разбере Емил, че му се иска да излезе и да си поиграе с него.

– Ще те пусна – рече Емил и сложи кофата на земята. Отвори малката вратичка на кочината и Мъничето се втурна навън с ликуващо груктене. Моментално завря зурлата си в кофата, защото помисли, че Емил му носи храна. Чак тогава Емил се замисли върху онова, което каза майка му: да зарови черешите в бунището. Чудна работа, в Катхулт

никога не заравяха нещо, което ставаше за ядене. А тези черешки очевидно бяха вкусни. Мъничето набързо изяде доста от тях. Емил реши, че майка му иска да се зароят черешите в бунището само за да не се мяркат пред очите на татко му, когато се върне след малко от ръжената нива.

„Ами тогава защо да не ги изяде Мъничето – помисли си Емил, – след като просто лудее за черешки!“

По всичко личеше, че тъкмо тези черешки особено много се усладиха на Мъничето. То грухтеше възторжено и така лапаше, че цялата му зурла почервения. За да му е по-удобно, Емил изсипа черешите на земята. Но тогава пристигна петелът и пожела да се присъедини към угощение-то. Мъничето го погледна злобно, но не го прогони и петелът закълва черешки с всички сили. После довтасаха и кокошките с Куцата Лота начело, за да видят какви вкусотиини е намерил петелът, но не постигнаха нищо. Мъничето и петелът ги подгонваха безмилостно, колкото пъти протегнеха напред човките си. Разбра се, че петелът и Мъничето искат да запазят тези особено вкусни черешки само за себе си.

Емил седеше до тях върху обърнатата кофа. Свиркаше си на тревичка и просто не мислеше за нищо. Но изведнъж изненадано забеляза, че петелът бавно се строполи на земята. Направи няколко опита да се изправи, но не успя. Надигаше се наполовина, ала веднага пак забиваше глава в земята и накрая се отказа. Прогонените кокошки стояха скупчени встрани и като забелязаха колко странно се държи техният петел, тревожно се разкуткудякаха. Това раздразни петела и той разярено се опули – нима нямаше право да лежи и се валя където му харесваше?

Емил не можа да разбере какво е прихванало петела, но му дожаля за него, та отиде да го вдигне и го изправи на крака. А петелът постоя известно време, като се олюляваше напред-назад, сякаш искаше да провери дали го държат краката, но внезапно като че ли го обзе някаква лудост, изкукуруига, запляска наперено с криле и с пронизителни крясъци хукна към кокошките. А кокошките побягнаха и трескаво се опитаха да се спасят, защото забелязаха, че техният петел е полудял. Емил също го забеляза и така потресено наблюдаваше дивашкото поведение на петела, че не обърна внимание на Мъничето. Петелът бил полудял! Ако наистина някой изведнъж беше полудял, туй бе Мъничето! То също искаше да гони кокошки, препусна по петите на петела и квичеше, сякаш го колят. Емил стоеше като гръмнат, просто не разбираше какво става. Мъничето грухтеше и квичеше на висок глас докато тичаше и по всичко личеше, че му е весело, но с краката му ставаше нещо много странно. Те

се мятаха ту насам, ту натам, сякаш Мъничето не можеше да ги овладее и по всяка вероятност също би паднало на земята, ако всеки път когато политаше, не правеше по един подскок, както бе го научил Емил, и това му помагаше да запази равновесие.

Но човек наистина трябваше да съжали кокошките. Никога не бяха виждали прасе да се държи по такъв начин и сега хукнаха да бягат, за да спасят живота си. Ужасеното им куткудякане звучеше просто сърцераздирателно! Горките кокошки – не стига, че петелът им бе полудял, но и едно побесняло прасе ги гонеше с високи скокове и зловещо изблещени очи – това вече бе твърде много!

Да, наистина бе твърде много! Емил знаеше, че от уплаха може да се умре и изведнъж видя как една подир друга кокошките се просваха на земята и оставаха неподвижни и безжизнени. Цялата трева беше осеяна с мъртви кокошки, лежаха там – бели и вцепенени – и представляваха ужасна гледка. Емил изпадна в отчаяние и се разплака. Какво щеше да каже мама, като дойде и намери своите кокошки в това състояние? Куцата Лота, неговата собствена кокошка, също представляваше мъртво бяло вързопче и Емил я вдигна с плач – да-да, умряла беше, никакъв живот нямаше в нея! Горката Куца Лота, свърши се с нея и с многото й вкусни яйца! На Емил не му оставаше нищо друго, освен да й устрои колкото е възможно по-бързо едно тържествено погребение. Той вече си представяше какво ще пише на надгробния й камък:

„ТУК ПОЧИВА КУЦАТА ЛОТА, ИЗПЛАШЕНА ДО СМЪРТ ОТ МЪНИЧЕТО“.

Емил се чувствуваше много огорчен от Мъничето, сега щеше да заключи това чудовище в кочината и никога повече нямаше да го пуска навън. Междувременно Куцата Лота можеше да остане в бараката за дърва. Емил я отнесе там с нежни ръце и я положи върху дръвника, нека дочака там своето погребение, горката Лота! Когато излезе от бараката, Емил видя, че петелът и Мъничето бяха се върнали при своите черешки – да-да, чудесни момчета! Първо да изплашат до смърт кокошките, а сетне да си продължат угощението сякаш нищо не е било! Петелът поне трябваше да има толкова съзнание, че да се натъжи, след като с един удар загуби всичките си жени, но той очевидно не беше много разстроен.

Обаче яденето на черешки, не продължи дълго.

Изведнъж петелът отново се повали на земята, а веднага след него и Мъничето. Емил беше толкова сърдит и на двамата, че хич не го беше грижа дали са живи или мъртви, но забеляза, че не бяха толкова мъртви

като кокошките. Петелът издаваше тихи звуци и подритваше с крака, а Мъничето – макар че лежеше със затворени очи – от време на време се опитваше да ги отвори и като че ли хъркаше.

Из тревата се търкаляха още много череши и Емил лапна една. Тя нямаше същия вкус както обикновените череши, но честна дума, много му се услади! Как можа да й хрумне на мама, че такива вкусни череши трябвало да се зароят?

Мама, да! Той трябваше да отиде да й каже за нещастieto с кокошките. Но нямаше никакво желание да го направи. Не сега. Замислено на лапа още няколко череши,... а след това още няколко... не, нямаше да отиде веднага!

Междувременно майката на Емил приготи в кухнята вечеря за жътварите и всички се прибраха, таткото на Емил, и Алфред, и Лина, и Кроса-Мая, уморени и гладни след дългия работен ден. Седнаха около кухненската маса. Но мястото на Емил остана празно и майка му се сети, че доста отдавна не е виждала синчето си.

– Лина, я виж дали Емил не е при Мъничето – каза майката на Емил.

Лина тръгна и дълго време не се върна. Когато най-сетне отвори вратата, тя застана на прага и изчака всички да я погледнат. Искаше всички наведнъж да чуят невъобразимата вест, която трябваше да им съобщи.

– Какво ти става? Защо стоиш там? Да не се е случило нещо? – попита майката на Емил. Лина се подсмихна под мустак:

– Дали се е случило нещо? Просто не знам какво да ви кажа, но кокошките положително са мъртви! Петелът е пиан! Мъничето е пиано! А що се отнася до Емил...

– Какво му е на Емил? – попита майката на Емил разтревожено.

– Емил – каза Лина и си пое дълбоко въздух. – Емил също е пиан.

Олеле, каква суматоха настана в Катхулт, почти не можеше да се опише!

Таткото на Емил се караше и крещеше, майката на Емил плачеше, малката Ида плачеше, Лина също плачеше, но само заради другите, Кроса-Мая охкаше и се вайкаше и дори не остана да си дояде вечерята, защото искаше веднага да хукне из селото и да разкаже на всички от първия до последния:

– Ох-ох-ох, горките Свенсонови от Катхулт, тази напаст Емил се напил до козирката и изтрепал всички кокошки, ох-ох-ох!

Само Алфред прояви малко разум. Той хукна навън с другите,

когато Лина донесе страшната вест и намери Емил проснат в тревата до Мъничето и петела – да, Лина имаше право, Емил наистина беше пиян. Лежеше подпрян върху Мъничето, очите му се събираха на носа и явно му беше много зле. Майката на Емил избухна в луд плач, като видя своето, жалко, нещастно момче и понечи веднага да го занесе в спалнята, но Алфред, който разбираше от тези неща, се обади:

– За него ще е по-добре да остане на чист въздух!

После Алфред седя цяла вечер на стъпалата пред ратайската колиба с Емил в скута си, помагаше му когато му се повръщаше и го утешава-ше когато плачеше, защото Емил от време на време идваше на себе си и започваше да оплаква своята лошотия. Беше дочул, че е пиян, макар и да не разбираше как е станала тази работа. Емил не знаеше, че когато се прави вино от череши и то втаса, тогава черешите се напълват с онова, от което човек се напива. Именно затова майката на Емил му каза да зарови черешите в бунището, но вместо да го стори, той яде от тях, и не само той, а също петелът и Мъничето, та затуй сега лежеше като парцал в прегръдките на Алфред.

Дълго време лежа той така. Свечери се, слънцето залезе и луната изгря над Катхулт, а пък Алфред все още седеше там с Емил.

– Как си, Емиле? – попита Алфред, като видя, че Емил по едно време размърда очи.

– Все още съм жив – отвърна Емил с отпаднал глас, а подир малко добави шепнешком:

– Но ако умра ще оставя Лукас на теб, Алфред.

– Не бой се, няма да умреш – успокои го Алфред.

Не, Емил наистина не умря, нито Мъничето, нито петелът.

Та дори и кокошките не умряха, което беше най-странното. Насред цялата бъркотия и тревога, майката на Емил изпрати малката Ида да донесе един кош дърва. Ида плачеше като тръгна, защото тази вечер наистина беше много тъжна, а се разплака още по-силно, като влезе в бараката за дърва и видя Куцата Лота да лежи мъртва върху дръвника.

– Горкичката ми Лота! – изхлипа Ида. Тя протегна крехката си ръчица и помилва Лота. И, представете си, Лота се размърда! Отвори очи, разкудукдяка се ядосано, скочи от дръвника, като пърхаше с криле и озлобено закуцука към вратата. Ида стоеше изненадано и просто не знаеше какво да мисли – ами ако имаше вълшебни ръце, които умееха да връщат умрелите към живота?

В тревогата за Емил никой не намери време да се погрижи за кокошките и те все още лежаха из тревата. Но сега дойде Ида, потупа ги

една подир друга и всичките трепнаха и оживяха, защото изобщо не бяха умрели, а само припаднали от ужас, когато Мъничето ги подгони – ей такива неща вършат кокошките понякога.

А Ида влезе горда в кухнята, където седяха майка ѝ и баща ѝ, тъжни и разплакани – сега и тя можеше да им съобщи една вест.

– А пък аз събудих кокошките от мъртвите – заяви тя доволно.

На другата сутрин не само петелът, но и Мъничето и Емил се бяха пооправили. Само че петелът три дни не можа да кукурига. Опитваше се от време на време, но не излизаше никакво „кукуригу“, а само някакъв ужасен дрезгав звук, от който той много се смущаваше. Кокошките всеки път го поглеждаха с упрек и петелът отиваше да се крие в храстите и да се срамува.

Мъничето никак не се срамуваше. Но Емил цял ден имаше гузен вид, а Лина на всичкото отгоре го дразнеше.

– Да се напиеш, пък и да легнеш с прасето, хубава работа! Пияни свине, това сте и двамата, и отсега нататък така ще ви викам.

– Съветвам те да не го правиш! – каза Алфред и погледна Лина така строго, че тя си замълча.

Но историята още не беше приключила. Късно след обяд в двора на Катхулт влязоха трима навъсени мъже – идваха от Въздържателското дружество на Лъонеберя. Сигурно не знаете какво значи това Въздържателско дружество, но мога да ви кажа, че едно време то беше нещо много необходимо, не само в Лъонеберя, а и в цял Смоланд. Членовете на Въздържателското дружество се бореха против ужасното пиянство, което на времето е направило нещастни много хора и ги съсипва до ден днешен.

Вайкането на Кроса-Мая бе развълнувало Въздържателското дружество и ето, че идваха тези трима мъже и искаха да говорят с майката и таткото на Емил. Решили, че няма да е зле, ако Емил дойде вечерта на събрание във Въздържателското дружество, за да го насочат към потрезвен живот. Майката на Емил ужасно се ядоса и им каза точно как стоят нещата с Емил и черешите, но тримата въздържатели все пак изглеждаха много загрижени и един от тях заяви:

– Добре, ама то се вижда накъде вървят нещата с Емил! Няма да му навреди да го нахокат хубаво довечера.

Таткото на Емил се съгласи. Не му беше приятно и нямаше никак да е весело да застане пред всички хора на събранието и да се срамува заради своя син, но може би наистина беше необходимо да отиде, за да тръгне Емил по пътя на трезвеността.

– Ще го заведе – промърмори таткото на Емил навъсено.

– Не, щом трябва да отиде, ще го заведе аз! – заяви майката на Емил, не си поплюваше жената! – Това проклето вино направих аз и никой друг и затова няма нужда ти да страдаш заради него, Антоне. Всъщност само аз имам нужда от конско евангелие за трезвеност, но мога да доведа и Емил, ако смятате че е необходимо.

С настъпването на вечерта облякоха на Емил празничния костюм, а той нахлупи „шапкътъ“ си, защото нямаше нищо против да го вкарат в правия път. Много обичаше да ходи където имаше много хора.

Мъничето беше на същото мнение. Когато Емил и майка му потеглиха, Мъничето се втурна подире им и искаше да ги придружи. Но Емил му заповяда „Умри!“ и Мъничето легна послушно на пътя и остана там неподвижно, но дълго гледа подир Емил.

Трябва да ви кажа, че тази вечер салонът на Въздържателското дружество беше претъпкан! Цяла Лънеберя искаше да присъствува, за да насочи Емил към трезвеност. Хорът на дружеството стоеше на подиума и когато Емил прекрачи прага, запя с пълен глас:

„О, момко, с чашата в ръка,
а в нея смъртната отрова...“

– За каква чаша ми говорят! – каза майката на Емил сърдито, но само Емил я чу.

Когато песента свърши, някакъв мъж застана и говори дълго и сериозно на Емил, а накрая го попита дали иска да даде обет за трезвеност до края на живота си.

– Защо пък да не дам – рече Емил.

В същия миг откъм вратата долетя весело грухтене и Мъничето нахълта в галоп. Тихичко беше проследило Емил и довтаса! Много се зарадва като зърна Емил на първата редица и се втурна към него. Но в залата настана голям смут. Досега във Въздържателското дружество не беше влизало прасе и членовете не искаха да го допуснат. Струваше им се неподходящо в такива случаи да присъствуват прасета. Но Емил заяви:

– И то би трябвало да даде обет за трезвеност, защото яде повече череша от мен.

Мъничето сега изглеждаше прекалено весело, та Емил му заповяда „Седни хубаво!“ и за най-голяма изненада на лънеберчани Мъничето седна на задните си крака точно като куче. Изглеждаше много кротко и

добричко. Емил извади няколко сушени череши от джоба си и му ги даде, а льонеберчани просто не повярваха на очите си, когато прасето веднага протегна дясното си копитце в знак на благодарност.

Всички така се увлякоха да гледат Мъничето, че едва не забравиха обета за трезвеност. Самият Емил трябваше да ги подсети.

– А сега какво, ще обещавам ли нещо, или няма?

След това Емил обеща „ЗА ВЕЧНИ ВРЕМЕНА ДА СЕ ОТКАЖА ОТ СИЛНИ НАПИТКИ И ПО ВСЯКАКЪВ НАЧИН ДА РАЗВИВАМ ДЕЙНОСТ ЗА РАЗПРОСТРАНЯВАНЕ НА ТРЕЗВЕНОСТТА СРЕД МОИТЕ СЪГРАЖДАНИ“. Тези изискани думи означаваха, че Емил никога през живота си нямаше да близне ракия и щеше да помага на други хора да станат въздържатели.

– Слушай, Мъниче, това важи и за теб! – каза Емил, след като даде обета, а по-късно в Льонеберя разправяха, че никой освен Емил не е давал обет за трезвеност заедно с прасе.

– Но това момче от Катхулт, то изобщо си е особено – казваха хората.

Когато Емил се прибра и влезе в кухнята, следван по петите от Мъничето, татко му седеше там самотен и в светлината на газената лампа Емил видя, че е плакал. През целия си живот Емил не беше виждал баща си да плаче и това никак не му хареса. Но после татко му каза нещо, което извънредно много му хареса.

– Слушай, Емиле – рече той, хвана Емил здраво за раменете и го загледа право в очите. – Ако ми обещаеш да останеш въздържател през целия си живот, ще ти подаря това проклето прасе... впрочем не мога да си представя, че по него има някакво вкусно месо, след всичките му лудории и пиянства.

Емил така се зарадва, че се разтича из кухнята.

Обеща още веднъж да бъде трезвен до края на дните си. И наистина удържа на думата си. Такъв въздържателен председател на общинския съвет, какъвто стана Емил, не бяха виждали нито в Льонеберя, нито в цял Смоланд, та може би не беше толкова лошо, че изяде пияните череши в онзи летен ден, когато беше малък.

Същата вечер Емил лежа дълго буден и си бърбеше с Ида.

– Сега си имам кон и крава, и прасе, и кокошка! – заяви той.

– Кокошката аз ти я съживих от мъртвите – напомни му малката Ида и Емил ѝ благодари за това.

Той се събуди много рано на другата сутрин и чу, че Алфред и Лина си пият кафето и разговарят в кухнята. Веднага скочи от леглото,

защото искаше да разкаже на Алфред, че е получил Мъничето.

– Животновъдът Емил Свенсон! – каза Алфред и се разсмя. А Лина вирна глава и запя една песничка, която бе измислила преди малко, докато доеше кравите. Ето какво запя тя:

„А майка му го заведе при въздържателите,
и там от пияна свиня той стана човек,
и даде обет да остане трезвен,
и получи прасето, което сам той беше преди.“

По-глупава песен не може да се измисли! „И ПОЛУЧИ ПРАСЕТО, което сам той беше преди“, това звучи ужасно глупаво, но Лина не можеше да измисли нещо по-хубаво.

Стана време Алфред и Лина да тръгнат за ръжената нива заедно с таткото на Емил и Кроса-Мая.

Майката на Емил си остана сама в къщи с децата. Беше доволна, защото госпожа Петрел смяташе да дойде да вземе своите бутилки с вино и майката на Емил предпочиташе таткото на Емил да не се мярка, когато става това.

„Колко ще е хубаво, когато тези бутилки се махнат от къщи“, мислеше си майката на Емил, докато си вършеше работата в кухнята. Госпожа Петрел можеше да дойде всеки момент. Тя очакваше вече да чуе шума от колелата откъм пътя. Но, чудна работа, чу съвсем друго нещо – някакво трещене като от счупено стъкло, което се носеше откъм мазето за картофи.

Тя погледна през прозореца и видя Емил. Държеше машата, а пред него стоеше цялата редица бутилки и той ги удряше подред, та парчетата летяха на всички страни и виното се лееше.

Майката на Емил отвори прозореца и се провикна:

– За бога, Емиле, какво правиш!

Емил спря за миг, само колкото да отговори на майка си:

– Развивам дейност на трезвеност! – заяви той. – И реших да започна от госпожа Петрел.

РАЗНИ ДРЕБНИ ДНИ В ЖИВОТА НА ЕМИЛ, КОГАТО ТОЙ НАПРАВИ КАКВИ ЛИ НЕ ДРЕБНИ ПАКОСТИ, НО И НЯКОИ ДОБРИ НЕЩА

Онова ужасно черешово вино беше от онези неща, които дълго се помнеха в Льонеберя. При това майката на Емил искаше да се забрави колкото може по-скоро. Нито с една дума не е споменала в синята тетрадка как се беше наредил Емил на онзи злополучен 10 август, сигурно ѝ се е сторило прекалено страшно и просто не е могла да се надвие и да го запише. Но на единайсети август е вписала малка бележка и ако човек я прочете, без да е предупреден, непременно ще се стресне.

„Бог дъ ми пумагъ с туй Мумче но днеш пуне беши трезвен“. Ей така пише. Нито дума повече, та какво може да си помисли човек? Може направо да си представи, че Емил рядко се е появявал в трезво състояние. Смятам, че майката на Емил трябваше да разкаже как стоят нещата. Но както вече казах, тя сигурно не е могла да се надвие.

Има записка и от петнайсети август. Тогава е написала следното:

„Тъзи ношт Емил и Алфред отидоха дъ лувлт раци, нълувиха сто дузини, ама посли разбира се, олеле боже...“

Сто дузини, представяте ли си такова нещо? Това е невероятно количество раци, пресметнете и ще видите! Страшно весела нощ е прекарал Емил, мога да ви кажа, и ако някога сте участвували в лов на раци край някое езерце в Смоланд през тъмна августовска нощ, сигурно знаете защо. Знаете какви смехории стават, как се намокря човек до кости и колко странно изглежда всичко. Ой, колко е тъмно, гората обгражда езерото като черна стена, всичко е притихнало и се чува само как бълбука водата около краката, които газят из крайбрежните плитчини. Ако носите фенер, с който да си светите, както правеха Емил и Алфред, тогава виждате как големите черни раци пълзят между камъните по дъното и само протягат ръка, грабват ги за гърба един подир друг и ги набутват в торбата.

Когато Емил и Алфред тръгнаха призори към дома, те носеха повече раци, отколкото можеха да мъкнат, но въпреки това Емил си свиркаше и пееше.

„Ех как ще се изненада татко“, мислеше си той. Каквото и да става, Емил много искаше да покаже пред татко си, че е способен, но

рядко му се удаваше. Сега реши, че татко му трябва да види всичките раци щом се събуди и затова Емил ги изсипа в големия бакърен казан – същия, в който той и Ида се къпеха всяка събота вечер, а сетне завлече казана в спалнята до леглото на татко си.

„Как ще викат от радост, като се събудят и видят моите раци“, помисли си Емил, пхна се изморен и весел в леглото си и веднага заспа.

Таткото на Емил ставаше много рано всяка сутрин; така направи и в този ден. След като стенният часовник в спалнята удари пет часа, той отметна завивката и спусна краката си на пода, но остана малко седнал, докато се оборава. Протегна се, прозина се, почеса се по главата и размърда палците на краката си. Веднъж големият палец на левия му крак бе попаднал в капан за мишки, зареден от Емил, и след това произшествие този палец се схващаше и сутрин трябваше да го раздвижва. Но както си седеше сега таткото на Емил, той нададе такъв вой, че майката на Емил и малката Ида се събудиха изплашени до смърт. Помислиха най-малко, че колят таткото на Емил. А всъщност нямаше нищо, само някакъв рак бе защитил палеца му – именно онзи, дето беше се хванал в капана. Ако ви се е случвало някой рак да защити палеца на крака ви, то вече знаете, че е горе-долу толкова приятно, колкото защипването в капан – някои хора крещят и за по-дребни неща. Рациите са страшно упорити и като хванат, държат и не пускат, а стискат все по-силно и по-силно, та няма нищо чудно, че таткото на Емил крещеше! Майката на Емил и малката Ида също се разпищяха, защото видяха рациите, всичките стотици раци, които пълпяха по пода – ай-ай, голямо викане падна!

– Емиле! – викаше таткото на Емил колкото му глас държеше, от една страна, защото му се сърдеше, а от друга – защото му трябваша клещи, с които да махне рака, и той искаше Емил да му ги донесе. Но Емил спеше ли, спеше и никаква връва не можеше да го събуди. Таткото на Емил трябваше да отиде сам на куц крак до кутията с инструменти в кухнята, за да вземе клещите, а когато малката Ида го видя как подскачаше през стаята, а рактът висеше на крака му, сърцето я заболя. Не за друго, а защото Емил спеше и пропусна тази гледка.

– Събуди се, Емиле! – викна тя. – Събуди се да видиш нещо смешно!

Но изведнъж млъкна, защото таткото ѝ хвърли много мрачен поглед, от който ѝ стана съвсем ясно, че той изобщо не можеше да разбере кое беше смешното.

В това време майката на Емил лазеше по земята и събираше раци. Едва след два часа успя да ги излови всичките, а когато Емил най-сетне

се събуди късно преди обяд, той само усети божественото ухание на току-що сварени раци, което се носеше откъм кухнята и то го накара да скочи радостно на крака.

Цели три дни в Катхулт ядоха раци до насита! Освен това Емил изчисти сума рачи опашки и ги продаде на жената на свещеника по двайсет и пет ере за четвърт кило. Печалбата подели справедливо с Алфред, който вечно нямаше пари и смяташе, че Емил страшно умее да печели.

– Много те бива по сделките, Емиле – казваше той и беше напълно прав. В спестовната касичка Емил вече имаше петдесет крони, които беше спечелил по най-различни начини. По едно време обмисляше дали да не сключи една голяма сделка като продаде всичките си дървени човечета на госпожа Петрел, защото тя много ги харесваше, но за щастие от тази работа нищо не излезе. Дървените човечета останаха на своята полица и си стоят там до ден днешен. Госпожа Петрел много искаше да купи и дървената пушка на Емил, за да я подари на едно отвратително момченце, което познаваше, но и тази работа не стана. Емил наистина смяташе, че е вече много голям, за да си играе с нея, но все пак не искаше да я продаде. Затова я закова на стената в дърводелската барака и написа над нея с червен молив:

СПОМЕН ОТ АЛФРЕД.

Алфред се разсмя, когато го видя, но очевидно му стана драго.

Обаче Емил продължаваше да носи „шапкътъ“ си, просто не можеше без нея, и тя се мъдреше на главата му, когато отиде за първи път на училище – да, и на Емил вече му дойде ред да тръгне на училище и цяла Лъонеберя затаи дъх.

Лина не вярваше, че ще излезе нещо от учението на Емил.

– Сигурно ще събори училището и ще подпали учителката! – каза тя, но майката на Емил я погледна строго.

– Емил е добро момченце – възрази тя. – Вярно, че случайно запали онзи ден жената на свещеника, но вече си го излежа в дърводелската барака и няма нужда през цялото време да го повтаряш.

Емил седя в дърводелската барака заради жената на свещеника на 17 август. В този ден тя посети Катхулт, за да ѝ даде майката на Емил една мостра за тъкане. Поднесоха ѝ кафе в беседката с люляците и там щеше да разгледа тъкаческите мостри. Тя имаше слаби очи и затова извади от чантата си една лупа. Такава лупа Емил никога не беше виждал и много се заинтересува.

– Можеш да я разглеждаш – предложи жената на свещеника с цялото си простодушие. Сигурно не знаеше, че Емил успяваше да направи

пакости с всяко нещо, а една лупа вършеше добра работа. Емил бързо забеляза, че с нея може да се възпламени нещо. Когато слънцето я огряваше, лъчите се събираха в една точка, която започваше да свети и да се нажежава и Емил се заоглежда да намери нещо лесно запалимо, за да го подпали. Жената на свещеника си седеше преспокойно и бърбеше ли, бърбеше с майка му, но изобщо не помръдваше главата си. Бухналите щраусови пера на красивата ѝ шапка изглежда лесно биха пламнали и Емил реши да опита – не защото беше убеден, че ще успее, а защото според него всичко трябваше да се опита, иначе как ще научиш нещо на този свят?

Резултатът от опита му е описан в синята тетрадка.

„Какту сидяхми, Попъдиятъ взе да пуши, ператъ разбиръси, но те ни пламнъхъ а саму замирисъ нъ Загурялу. Пък аз си мислях дету Емил сега ще са подубри кату станъ Въздръжател – уви, Гуспудин Въздръжателя сидя ду вичертъ ф Дърводелската. Да-да тъквизи ми ти рабути“.

На 25 август Емил тръгна на училище. Ако лъонеберчани си въображаваха, че той ще се посрами, останаха разочаровани. Учителката може би беше първата, която се усъмни дали на чина до прозореца не седи бъдещият председател на общинския съвет, защото за всеобща изненада Емил стана първенец на класа! Да четете знаеше още когато постъпи, а можеше и да пише малко, а се научи да смята по-бързо от всички останали. Естествено, правеше и някои пакости, но не толкова страшни, че учителката да не може да ги понесе... е, само дето веднъж реши да я целуне по устата и за това говориха дълго време в Лъонеберя.

Ето как стана тази работа. Емил стоеше до черната дъска и тъкмо бе сметнал една много трудна задача, учителката каза:

– Добре Емиле, можеш да си седнеш пак на мястото.

Той наистина тръгна, но на минаване се наведе над учителката, която седеше до катедрата и я целуна с всички сили по устата. Такова нещо никога не беше ѝ се случвало, та цялата се изчерви и започна да заеква:

– Зз-защо... зз-защо направи това, Емиле?

– Сигурно го направих от добрина! – отговори Емил и това се превърна в поговорка из цяла Лъонеберя. „Направих го от добрина, рече момчето от Катхулт, като целуна учителката“, казваха хората, а може да го казват и до ден днешен – кой знае!

В междучасието до Емил се присламчи едно голямо момче и

започна да го дразни.

– Ще целуваш учителката, а! – подхвърли то и се ухили подигравателно.

– Да – отвърна Емил – искаш ли да го направя пак?

Но не го направи. То стана само веднъж и никога повече. А учителката не беше чак толкова недоволна от Емил заради тази целувка, напротив.

Имаше и други неща, които Емил вършеше от добрина. В голямото междучасие отиваше в бедняшкия приют и четеше Смоландски вестник на Столе-Йоке и другите сиромаси, затова не си мислете, че Емил нямаше и добри страни!

За клетниците в приюта за бедни най-хубавия миг в деня беше, когато идваше Емил – така мислеха Столе-Йоке и Юхан Стотинката, Малката Клосан и Кале Спатията и както се казваха там всичките сиромаси. Столе-Йоке може би не разбираше много, защото когато Емил му прочете, че следващата събота в градския хотел в Екшьо щяло да има голям бал, той склучи набожно ръце и прошепна.

– Амин, амин, дай боже!

Но главното беше, че Йоке и другите много обичаха да седят и да слушат как им чете Емил. Само Командоршата не обичаше. Тя се затваряше в таванската си стаичка, когато идваше Емил, защото веднъж падна в един вълчи трап, който Емил беше изкопал, и никога нямаше да го забрави.

Но може би сте започнали да се тревожите и да си мислите, че на Емил вече не му е оставало време за пакости, след като е тръгнал на училище? Бъдете спокойни! За щастие, когато Емил беше малък, на училище се ходеше през ден!

– С какво се занимаваш сега? – попита Столе-Йоке един ден, когато Емил пристигна да му чете вестника.

Емил се позамисли и отговори най-откровено:

– През ден правя пакости и през ден ходя на училище.

НЕДЕЛЯ, 14 НОЕМВРИ, КОГАТО В КАТХУЛТ ИМАШЕ ДОМАШНО ПРЕПИТВАНЕ И ЕМИЛ ЗАКЛЮЧИ ТАТКО СИ В ТРИСЕВАТА БАРАКА

Наближаваше есен, настъпваше с големи крачки. В Катхулт и в цяла Лъонеберя и в цял Смоланд дните ставаха все по-сиви и по-мрачни.

– Олеле, божичко! – казваше Лина когато тръгваше към обора в пет часа сутринта и трябваше да излезе навън в мрака. Вярно, че си носеше фенера да ѝ свети, но той мъждукаше така самотно и жалко сред цялата мрачна сивота! Сиво, сиво, цялата есен представляваше един единствен дълъг сив делник, прекъснат само с някое и друго угощение или домашно препитване, като самотна жалка светлинка в мрака.

Сигурно нямате дори понятие какво значи домашно препитване, но едно време хората трябвало да знаят приблизително какво пише в библейската история и в катехизиса и затова свещеникът от време на време устройваше препитвания, за да провери какво помнят и колко знаят, и то се отнасяше не само за децата, които вечно ги измъчват с изпити, а за всички от общината, и големи, и малки. Такива домашни препитвания имаше подред във всички стопанства из Лъонеберя и дори самият изпит да не беше много весел, на угощението след това ставаше голяма веселба. Присъствуваха всички жители на общината до последния човек, та дори и сиромасите от приюта за бедни – поне онези, които имаха сили да се дотърят, защото след домашното препитване можеше да се яде до пръсване, а на мнозина това правеше голямо удоволствие.

Един ден през ноември щеше да има домашно препитване в Катхулт и това оживи всички, особено Лина, защото тя обичаше домашните препитвания.

– Ама ония там въпроси, никак не ги обичам – казваше тя. – Понякога изобщо не ми идва наум какво да отговоря.

Всички знаеха, че Лина не е особено добре запозната с библейската история. Свещеникът също го знаеше и ѝ задаваше най-лесните въпроси, защото беше добър човек. Вече толкова пъти беше разправял за Адам и Ева, които живяли в Едемските райски селения и били първите хора на земята, та естествено си мислеше, че всички, дори и Лина,

трябва да са го научили, и като дойде ред да бъде изпитана Лина, той се обърна много добродушно към нея:

– Я ми кажи, Лина, как се казват нашите прародители?

– Тур и Фрея! – отговори Лина без да ѝ мигне окото, а майката на Емил цялата се изчерви от притеснение заради глупавия отговор на Лина, защото Тур и Фрея са някакви стари божества, в които вярвали хората от Смоланд в езически времена преди хиляда години, далеч преди да са чули дори една думичка за библейската история.

– Ти си езичница и винаги ще си останеш езичница! – каза майката на Емил по-късно на Лина, но Лина почна да се защитава.

– Всичко е толкова объркано! А откъде накъде точно аз трябва да им оправям бъркотиите?

Но свещеникът се държа много търпеливо на домашното препитване. Престори се, че Лина не е отговорила погрешно и започна да разказва как бог бил създал света и всички хора по него и колко забележително било неговото творение.

– Дори и ти, Лина, представляваш истинско чудо – увери я свещеникът, а сетне попита Лина, дали не се е замисляла за това и не смята ли за твърде забележително, че бог я е сътворил.

Лина се съгласи с него, но после се замисли.

– Всъщност да направи самата мен не е било чак толкова забележително. Но всичките ония кривулици, дето ми са в ушите, трябва да е кошмарно трудно да ги сглобиш!

Това майката на Емил отново се изчерви, защото според нея цял Катхулт се излагаше, когато Лина отговаряше така глупаво. А положението стана още по-неприятно, когато откъм ъгъла на Емил долетя ясен, бълбукащ смях. Горката майка на Емил! По време на домашно препитване не БИВАШЕ да има смях; тя се сви засрамена на мястото си и не се успокои, докато не свърши най-сетне препитването и можеха да започнат с гощавката.

Майката на Емил беше приготвила точно толкова вкусни ястия, колкото правеше за своите угощения, въпреки че таткото на Емил се опита да ѝ попречи.

– Най-важното е библейската история и катехизисът, а за теб по-важни са някакви кюфтета и баници!

– Всичко с времето си – каза майката на Емил много разумно. – за катехизиса има време, и за баницата има време!

Да, наистина имаше време и за баница, и всичките гости на домашното препитване в Катхулт ядоха, ядоха и много им се услади. Емил

също излапа огромни количества баница със сметана и конфитюр, но тъкмо привърши и майка му дойде да му каже:

– Слушай, Емиле, бъди така добър и излез да прибереш кокошките!

Кокошките по цял ден се разхождаха на свобода, но настъпеше ли вечер, трябваше да ги затварят заради лисиците, които обикаляха околността.

Почти се беше мръкнало и валеше дъжд, но на Емил въпреки това му стана приятно да се измъкне за малко от домашната топлина и бърборенето и баниците. Почти всички кокошки си седяха вече по пръчките в курника, само Куцата Лота и няколко други опърничави кокошки още се разхождаха по дъжда, но Емил ги подгони, те се прибраха и той закачи старателно куката на вратата – сега лисицата можеше да заповяда! До курника се намиреше кочината. Емил влезе да види на бърза ръка Мъничето и обеща да му донесе разни вкусотиини за вечеря.

– Винаги остава много ядене по чиниите, като се наситят тия лакомци – каза Емил и Мъничето загрухтя в очакване.

– Подир малко ще се върна! – обади се Емил и закачи грижливо куката на вратата на кочината.

Отвъд кочината стоеше нужника – да, така се наричаше по онова време. Сигурно ви се струва, че думата не е особено хубава, но да бяхте чули онази, дето я употребяваше Алфред – той го наричаше направо... е, защо пък аз да ви уча на такива думи!? Но катхултският нужник си имаше и по-изискано име. Наричаха го Трисевата барака, на името на един ратай, Трисе, който още по времето на Емиловия дядо бе построил тази необходима, малка къщичка.

Емил беше закачил куката на кокошарника и куката на кочината, а сега просто на минаване закачи и куката на Трисевата барака, което беше много необмислена постъпка. Трябваше да се сети, че вътре има някой, щом като вратата не е закачена от външната страна. Но Емил просто никога не се замисляше. На бърза ръка закачи вратата, а сетне се върна с леки стъпки, като си тананикаше:

„Сега закачих, сега закачих, сега закачих вече всички врати!“

Татко му, който седеше в Трисевата барака, чу веселата песен и се стресна. Скочи и опита вратата. Както и предполагаше, тя беше закачена навсякъде здраво и таткото на Емил нададе страшен рев:

– ЕМИЛЕ!

Но Емил се намиреше вече далеч и си пееше толкова силно и възторжено „Сега закачих...“, че не чуваше нищо друго.

Горкият татко на Емил! Така се ядоса, че просто не можеше да си

поеме дъх. Това беше нечувано безобразие и по какъв начин щеше да излезе сега? Той затропа лудешки по вратата, чукаше и блъскаше, но нищо не помогна! Тогава започна да я ритва. Така замахна по вратата, че си изкълчи палците на крака, но онзи Трисе си беше свършил добре работата и вратата се оказа здрава и устойчива и изобщо не помръдна. Таткото на Емил все повече побесняваше. Започна трескаво да рови из джобовете си, за да намери джобното си ножче с надеждата да издялка малък процеп, колкото да провери през него върха на ножчето и да повдигне куката. Но ножчето се намираще във всекидневния му панталон, а сега бе облякъл празничните дрехи. Мина доста време, и таткото на Емил ръмжеше от озлобление – не, нито веднъж не изруга, нали беше църковен настоятел, но ръмжа много неща по адрес на Емил и на онзи Трисе, който не беше поставил поне един свестен прозорец на Трисевата барака, а само някакъв малък, тесен отдушник над вратата. Таткото на Емил сърдито гледеше прекалено тесния отдушник, нанесе още няколко жестоки ритници на вратата, но най-сетне седна да чака.

В Трисевата барака имаше три места за сядане и той седна на едно от тях. Седеше и скърцаше със зъби от ярост и чакаше кръвожадно да дойде някой друг, който също имаше работа в Трисевата барака.

„Жалко за човека, защото който дойде пръв, ще го хвана и ще го утрепа“, мислеше си той и това наистина би било несправедливо и безсърдечно от негова страна. Но все пак човек може да му влезе в положението – имаше защо да го е яд!

В Трисевата барака стана съвсем тъмно, таткото на Емил чакаше ли, чакаше, но никой не идваше. Той чуваше как дъждът тропа по покрива и всичко му се струваше много мрачно. Все повече му прикипяваше – и таз добра! – той ще седи тук сам в тъмното, а другите ще си живеят живота на светло, сред радости и ще се гощават за негова сметка! Дотук беше – сега вече на всяка цена трябваше да излезе! Пък ако ще да се провери през отдушника!

– Защото съм просто бесен! – проговори той на висок глас и стана от седалката.

В Трисевата барака имаше едно сандъче със стари вестници. Той го изправи на късата му страна и стъпи отгоре – да, достатъчно високо беше и засега всичко вървеше добре. Лесно свали малката рамка и провери глава през отдушника, за да потърси помощ.

Не се мяркаше никой, който би могъл да му помогне, а поройният дъжд биеше с пълна сила по врата му. Голяма част от водата се стичаше под яката на ризата му, а всеки знае колко е неприятно да ти студене

именно там. Обаче нищо не можеше вече да спре таткото на Емил, той искаше да излезе, пък ако ще библейският потоп да се излее връз него!

С голямо усилие провря ръцете и раменете си през отдушника и продължи малко по малко да се измъква навън.

„Стига човек да се ядоса достатъчно, всичко може!“ – помисли си той. Но тъкмо в този момент заседна и не можа да мръдне повече. Заседна и толкоз! Тъй силно се напъна, че лицето му посиня, после взе да размахва ръце и да рита с крака, но по този начин само успя да катурне сандъчето и провисна без опора под краката и без изгледи да мръдне ни напред, ни назад, горкият човек!

Какво прави един църковен настоятел, когато провисне с горната си половина под поройния дъжд, а с долната – в нужника? Дали вика за помощ? Дума да не става! Защото познава жителите на Лъонеберя. Той знае, че ако това се разчуе из окръга, ще избухне страшен смях и няма да заглъхне, додето остане жив човек в цяла Лъонеберя и в цял Смоланд. Затова НЯМА да вика за помощ!

В това време Емил, завърнал се доволен и весел на гошавката, правеше каквото можеше да забавлява малката Ида. На нея домашните препитвания ѝ се струваха много скучни и затова той я изведе в преддверието и започнаха да пробват галоши. Те бяха подредени там в дълги редици, големи и малки, и Ида се разкикоти възторжено, когато Емил обу галошите на свещеника, закрачи с тежки стъпки и почна да повтаря „вследствие на което“ и „предвид на горното“, също като свещеника. В крайна сметка галошите лежаха пръснати из цялото преддверие и, какъвто си беше уреден, Емил взе и ги събра на купчина насред пода, та стана цяла планина.

После изведнъж се сети за Мъничето, на което беше обещал лакомства за вечеря. Отиде в кухнята, събра остатъците в малка кофичка и с кофичката в едната ръка и фенера в другата, потегли през дъжда и мрака, за да зарадва своето малко прасе.

И тогава – ох, чак потръпвам като си спомня! – тогава той зърна баща си! А баща му също го зърна, ох-ох-ох, какво ли не става понякога!

– ТИЧАЙ ДА ДОВЕДЕШ АЛФРЕД! – кресна баща му. – И МУ КАЖИ ДА ДОНЕСЕ ЕДНО КИЛО ДИНАМИТ, ЗАЩОТО ИСКАМ ТРИСЕВАТА БАРАКА НЕЗАБАВНО ДА СЕ СРАВНИ СЪС ЗЕМЯТА!

Емил хукна и подир малко дойде Алфред. Но не носеше динамит – сигурно бащата на Емил не го беше казал на сериозно – а носеше трион, защото трябваше да се изреже отдушника, за да освободят таткото на Емил, тъй като по друг начин не можеше.

А докато Алфред режеше, Емил стоеше върху малката стълба и държеше с ужас в сърцето опънатия чадър над нещастния си татко, за да не го вали дъждът. Сигурно ви е ясно, че Емил не прекара много приятни мигове на онази стълба, защото татко му през цялото време му се караше изпод чадъра и описваше какво ще направи с Емил, след като се измъкне оттам. А пък да не мислите, че изпитваше поне малко благодарност към Емил за загрижеността, която прояви с чадъра. Според него туй нямало смисъл, след като и без друго бил мокър до кости и тъй или иначе щял да се простуди и положително да хване пневмония. Но Емил каза:

– Не вярвам да се простудиш, защото е много по-важно да са ти сухи краката.

Алфред беше съгласен с него.

– Много е важно да са ти сухи краката – съвсем вярно!

Е, не можеше да се отрече, че краката на Емиловия татко бяха сухи, но въпреки това далеч не беше се успокоил и Емил тръпнеше при мисълта за онзи миг, когато татко му ще се измъкне от това положение.

Алфред режеше, та стърготините хвърчаха на облаци около него, а Емил беше в пълна готовност. В същия миг, когато Алфред престана да реже и таткото на Емил се изтърси с трясък на земята, Емил захвърли чадъра и се втурна бегом към дърводелската барака. Успя да се вмъкне и да закачи вътрешната кука в последната секунда, преди да го е настигнал татко му. Както и да е, на таткото на Емил сигурно му беше омръзнало да блъска по затворени врати, та само изкрещя няколко закани на Емил, след което изчезна. Приличието изискваше бързо да се яви при гостите. Но преди всичко трябваше да се вмъкне в спалнята и да се преоблече със сухи дрехи от кръста нагоре.

– Къде се бави толкова време? – обърна се майката на Емил сърдито към мъжа си.

– За това ще говорим по-късно – рече таткото на Емил с глух глас.

Наближаваше краят на домашното препитване в Катхулт. Свещеникът подхвана обичайната песен и жителите на Лънеберя пригласяха простодушно, всеки на свой глас:

„И ТОЗИ ДЕН ОТИВА СИ, НЕ ЩЕ СЕ ВЪРНЕ ВЕЧ...“, пееха те. А след това рекоха да си тръгнат всички заедно в ноемврийския мрак. Но като излязоха в преддверието, за да се облекат, първото, което видяха под слабата светлина на газената лампа, бе планината от галоши насред пода.

– Такава проклетия може да измисли само Емил! – казаха

лънеберчани. После седнаха всички, включително свещеника и жена му, и цели два часа пробваха галоши, а най-сетне се сбогуваха, благодариха доста кисело и изчезнаха в дъжда.

С Емил не можеха да се сбогуват, защото той седеше в дърводелската барака и дялкаше сто осемдесет и четвъртото си човече.

СЪБОТА, 18 ДЕКЕМВРИ, КОГАТО ЕМИЛ ИЗВЪРШИ ТАКЪВ ПОДВИГ, ЧЕ ЦЯЛА ЛЪОНЕБЕРЯ ЛИКУВАШЕ И ВСИЧКИТЕ МУ ПОРАЗИИ БЯХА ЗАБРАВЕНИ И ПРОСТЕНИ

Наближаваше Коледа. Една вечер всички обитатели на Катхулт седяха в кухнята и всеки си гледаше работата. Майката на Емил въртеше чекръка, таткото на Емил поправяше обувки, Лина разчепкваше вълна, Алфред и Емил дялкаха зъбци за греблата, а малката Ида упорито се мъчеше да изпробва върху Лина някаква забавна игра с пръстите, въпреки че това пречеше на Лина да работи.

– Не разбираш ли, трябва да е някой, който има гъдел – заяви малката Ида и затова Лина беше единствената подходяща.

Малките пръстчета на Ида лазеха бавно нагоре по полата на Лина, докато тя напевно повтаряше стихчето, от което се състоеше играта.

„Татко, мамо, мили,
дайте ми брашно и сол,
че прасето си ще мушна,
и кат го мушна ще пици!“

Когато Ида стигаше до „пици“, тя мушваше Лина с показалец в ребрата, а Лина всеки път започваше да пици и да се смее, за най-голямо удоволствие на Ида.

Таткото на Емил слушаше това, „че прасето си ще мушна“ и може би то го наведе на някакви мисли, защото изведнъж каза нещо ужасно.

– Наближава Коледа, време е да заколиш прасето си, Емиле!

Емил изтърва ножа за дялкане и впери очи в баща си.

– Да заколя Мъничето – тая няма да я бъде! – заяви той. – То е МОЕТО прасе, моето въздържателско прасе, не помниш ли?

Таткото на Емил нямаше как да не помни. Но каза, че в цял Смоланд никой не бил чувал да съществува такова нещо като прасе за компания и би трябвало Емил да е вече до такава степен селянин, та да знае, че едно прасе се коли щом стане достатъчно голямо – нали затова хората си държаха прасета.

– Не го ли знаеш? – попита таткото на Емил.

Много добре го знаеше Емил и отпървом не можа нищо да отговори, но после му дойде наум нещо много хубаво.

– Аз съм до такава степен селянин, та знам, че някои прасета остават да живеят, за да станат нерези, и именно това смятах да направя от Мъничето.

Вие сигурно си нямате понятие, но Емил знаеше, че нерезът е прасе, което живее, за да стане татко на сума други малки прасета и тази длъжност би спасила Мъничето, смяташе Емил, защото никак не беше глупав. Сигурно щял да намери някоя мъничка свиня за Мъничето, обясни той на баща си, а сетне Мъничето и свинята щели да си имат толкова много малки прасенца, та да не знаят къде да ги дият.

– Звучи многообещаващо – възрази таткото на Емил, – но това означава една много постна Коледа в Катхулт. Без шунка, без наденица, без кървавица и без нищо.

„Дайте ми брашно и сол,
кървавица да сваря“

затананика малката Ида, но Емил ѝ кресна с целия си глас:

– Да мълчиш с своята кървавица!

Защото той знаеше, че кървавицата се прави не само от брашно и сол, а за нея трябва и свинска кръв.

Но по никакъв начин кръвта на Мъничето! Само през трупа на Емил – и толкоз!

В кухнята настъпи продължително мълчание – едно напрегнато мълчание. И внезапно Алфред изруга. Беше си порязал палеца с острия дърводелски нож и кръвта бликна на едри капки.

– С ругатни няма да го оправяш! – скара му се строго таткото на Емил. – И в моята къща повече ругатни да не съм чул!

Майката на Емил извади чисто ленено парцалче и превърза палеца на Алфред, а той продължи да дялка зъбци. Това беше добро занимание за зимата, защото трябваше да се потегнат всички гребла и да им се сложат нови зъбци, което беше необходимо, та да са готови, когато настъпи пролетта.

– Та каква ми беше думата?... Постна Коледа ще прекараме тази година в Катхулт – повтори таткото на Емил и втренчи навъсен поглед пред себе си.

Вечерта Емил дълго не можа да заспи, а на другата сутрин разби

спестовната си касичка и извади трийсет и пет крони от собствените си пари; после впрегна Лукас в една стара шейна, потегли към Бастефал, където държаха много свине, и се завърна с едно разкошно прасе, което пусна в кочината при Мъничето. Сетне отиде при баща си.

– Сега в кочината има две прасета – каза той. – Коли щом настояваш, но гледай да не сбъркаш, само това искам да те посъветвам!

Душата на Емил кипеше от такава страшна ярост, каквато понякога го обхващаше, и хич не го беше грижа, че говори с баща си. Чувствуваше се ужасно виновен, задето трябва да изкупи живота на Мъничето чрез смъртта на друго нещастно прасе, но не виждаше друг изход и знаеше, че иначе баща му, който не разбираше нищо от прасета за компания, просто нямаше да го остави на мира.

Емил не припари до кочината цели два дни, а караше Лина да носи храна на двете прасета. Сутринта на третия ден той се събуди още по тъмно и чу едно прасе да квичи в предсмъртна мъка. Квичеше силно и остро, но внезапно млъкна.

Емил духна върху замръзналия прозорец да си направи дупка за гледане и надзърна навън. Видя, че до кочината свети фенер и наоколо се движат тъмни сенки. Знаеше, че прасето вече е мъртво, а Лина стои и бърка кръвта, която изтича от него; после баща му и Алфред щяха да го ошавят, да го одерат, да го нарежат на парчета, а накрая щеше да дойде Кроса-Мая и двете с Лина щяха да отидат в пивоварната барака, за да му промият червата и това беше краят на прасето от Бастефал, което купи Емил.

– И като го мушна ще пици! – прошепна Емил, след което се сгуши пак в леглото и дълго плака.

Но човек е направен така, че забравя и така стана и с Емил. В късните предобедни часове той приседна за малко в кочината да почеше Мъничето и по едно време промърмори замислено:

– Ти си живееш, Мъниче! Виж колко е различно на този свят – ти си живееш!

После реши да забрави прасето от Бастефал и на другия ден, когато Кроса-Мая и Лина седяха в кухнята и кълцах свинско месо, а майката на Емил замесваше пълнежа за надениците и вареше кървавица, и чистеше коледната шунка, и приготвяше саламура, а Лина пееше „Откъм морето духа леден вятър“ и Кроса-Мая разказваше за обезглавения призрак на тавана в къщата на свещеника, тогава Емил започна да се забавлява и не помисли вече за прасето от Бастефал, а само това, че наблюдава Коледа, и се зарадва на гъстия сняг, който най-сетне почна да

вали навън.

– Вали сняг като перде – обади се малката Ида, защото така казват в Смоланд, когато вали силен сняг.

А то си валеше здравата! Колкото повече напредваше денят, толкова по-силно валеше, а после задуха и вятър и се изви такава снежна фъртуна, че от прозореца едва се виждаше обора.

– Голяма виелица започва – каза Кроса-Мая. – Как ще се прибера?

– Остани да пренощуваш тук – отвърна майката на Емил. – Ще си легнеш на кухненското миндерче при Лина.

– Добре, ама моля те да мируваш като заклано прасе, защото не забравяй, че имам гъдел! – обади се Лина.

Докато вечеряха, Алфред се оплака от палеца си. Каза, че го болял, и майката на Емил размота парцала, за да провери какво става и защо още не е заздравял.

Каквото видя, не беше никак хубаво – олеле, раната изглеждаше ужасна – червена, гноясала и подута, а някакви тънки червени ивици се проточваха от палеца до над китката.

Очите на Кроса-Мая светнаха.

– Червен вятър – заяви тя. – Опасна работа!

Но майката на Емил донесе шишето с разтвор от калиев хиперманганат и направи компрес на цялата ръка до рамото.

– Ако до утре не се пооправи, ще е най-добре да отидеш при доктора в Марианелунд – каза тя.

Цяла нощ вилня снежната буря над Смоланд и никой не помнеше да е имало по-страшна, а когато катхултци се събудиха на сутринта, цялото стопанство беше сякаш затънало и скрито в огромна, мека, бяла снежна пряспа. А бурята продължаваше. Духаше такъв вятър и валеше толкова гъст сняг, че човек едва би посмял да си подаде носа от вратата навън, а комините свиреха – У-У-У-У-У, подобно нещо не бяха преживявали!

– Алфред ще трябва цял ден да рине сняг – каза Лина. – Но по-добре хич да не започва, защото няма никакъв смисъл.

Алфред наистина не изрина никакъв сняг в този ден. Мястото му край кухненската маса остана празно, когато седнаха да закусват, а и никой не беше го виждал. Емил се разтревожи. Нахлупи „шапкът“ си, навлече дебелилото шаечно палто и хукна навън. Грабна снегориначката, опряна до кухненската врата, на бърза ръка си проби пъртина до ратайската стаичка, която беше долепена до дърводелската барака.

Лина го наблюдаваше през кухненския прозорец и поклати доволно

глава.

– Колко умно направи Емил, че изрина снега, та да стига бързо до дърводелската барака, защото не се знае в кой миг ще му потрябва.

Глупавата Лина! Не можа ли да разбере, че Емил отиваше при Алфред!

Когато Емил влезе в ратайската стая, беше студено. Алфред не бе запалил печката. Лежеше в кревата си и не искаше да стане. Нито пък искаше да му донесат храна. Изобщо не бил гладен, каза той. Емил се разтревожи още повече. Щом като на Алфред не му се ядеше, сигурно му беше много лошо.

Емил нареди дърва в печката, подпали ги, а после хукна да повика майка си. Тя дойде, впрочем – дойдоха всички заедно: таткото на Емил и Лина, и Кроса-Мая, и малката Ида, защото много се разтревожиха за Алфред.

Горкият Алфред, само лежеше и мижеше. Беше горещ като печка, а въпреки това зъзнеше. Червените ивици се бяха проточили чак до подмишницата му и изглеждаха зловещо.

Кроса-Мая започна усърдно да кима.

– Като стигнат до сърцето тия там черти, тогава е свършено с него, тогава ще умре.

– Я да мълчиш! – викна майката на Емил, но не беше толкова лесно да накараш Кроса-Мая да млъкне. Тя познаваше най-малко дузина хора само от Лънеберя, които умрели от червен вятър, и започна да ги изрежда един по един.

– Но затуй няма да отпишем и Алфред, я! – добави тя в заключение.

Смятала, че щяло да помогне, ако вземат кичур коса и късче от ризата му и ги заровят в полунощ на север от къщата, а после прочетат някое добро заклинание – тя знаела едно подходящо:

– Пфу, пфу, каквото е дошло от дявола, при дявола да се завърне, да стане тъй изпомежду, о-о-о, пфу и пфу!

Но таткото на Емил каза, че било достатъчно онова заклинание, което изригнало от Алфред, когато си порязал палеца, и ако нещо трябвало да се зарови на север от къщата посред нощ при такова време, нека Кроса-Мая да си го направи сама.

Кроса-Мая недоволно поклати глава.

– Е тогава да става каквото ще, ох-ох-ох!

Емил побесня.

– Какви са тия бабешки приказки! Алфред скоро ще се оправи, ясно ли ти е?!

Кроса-Мая веднага сви знамената.

– Добре, добре, Емиле, ще се оправи, ще се оправи, разбира се!

И за всеки случай, тя помилва Алфред и започна на висок глас да го увещава:

– Как няма да се оправиш, Алфред, аз поне ги разбирам тия работи!

Но после погледна към вратата на стаичката и си промърмори под носа:

– Само не мога да разбера, как ще вкарат ковчега през тая тясна врата!

Емил я чу и започна да плаче. Изтръпнал от страх, той се вкопчи в палтото на баща си.

– Трябва да заведем Алфред при доктора в Марианелунд, както казва мама! – Тогава таткото и майката на Емил си размениха един много особен поглед. Те знаеха, че няма никаква възможност да се отиде днес в Марианелунд – просто беше невъзможно, но им се видя трудно да го кажат на Емил право в очите, като видяха колко е тъжен. Таткото и майката на Емил също искаха да помогнат на Алфред по всякакъв начин, само че не знаеха как да го сторят и затова не можеха да измислят какво да отговорят на Емил. Таткото на Емил се измъкна от ратайската стаичка без да продума. Но Емил не се предаде. Той следваше баща си по петите, където и да отидеше, плачеше и молеше, викаше и заплашваше и се държеше като луд, но представете си, баща му все пак не се ядосваше, а само кротко му отвръщаше:

– Не може, Емиле, нали виждаш, че не може!

Лина седеше в кухнята и плачеше и подсмърчаше с всички сили.

– А пък аз си мислех, че на пролет ще се оженим – да, край на всичко, с Алфред е свършено, а пък аз ще си остана с четирите чаршафа и цяла дузина кърпи за ръце – каква стана тя!

Най-сетне Емил разбра как стоят нещата. Никой нямаше да му помогне. Тогава се върна в ратайската стаичка. Цял ден седя при Алфред и това беше най-дългият ден в живота на Емил. Алфред само лежеше и мижеше. Но от време на време поглеждаше и всеки път казваше:

– Ето те и ТЕБ, Емиле!

Емил гледаше през прозореца как се сипе снегът и така пламенно го мразеше, че всичкият сняг в цяла Лъонеберя и в цял Смоланд би трябвало да се разтопи, но очевидно, целият свят щеше да загине в този сняг, мислеше си Емил, след като той непрекъснато продължаваше да се стоварва отгоре им.

Зимните дни са кратки, дори ако се струват дълги на онзи, който е

седнал да чака като Емил. Скоро настъпи здрач, след малко щеше да се стъмни.

– Ето те и ТЕБ, Емиле! – каза Алфред отново, но този път думите много по-трудно излязоха от устата му.

Майката на Емил донесе супа-топчета и накара Емил да похапне. Тя опита и с Алфред, но той не искаше. Майката на Емил въздъхна и си тръгна.

Късно вечерта дойде Лина да каже, че станало време за Емил да си ляга – какво си въобразяваха тези хора?!

– Ще си легна тук на пода до Алфред! – отсече Емил. Така и стана.

Отнякъде измъкна един стар дюшек и някакъв конски чул – друго не му трябваше, за да си легне. За спане и дума не можеше да става! Той лежеше буден и гледаше как жарта избледнява в печката, слушаше как трака будилникът на Алфред, но чуваше и колко бързо диша Алфред и как тихо простенва. От време на време Емил може би задрямваше, но веднага пак се сепваше. И всеки път го жегваше мъката и докато напредваше нощта, той се убеждаваше все повече и повече колко бяха сбъркали и че скоро щеше да е твърде късно, безвъзвратно късно да се промени каквото и да било.

В четири часа сутринта Емил реши какво да направи. Щеше да откара Алфред при доктора в Марианелунд, пък ако ще и той, и Алфред да се затрият.

– Няма да те оставя просто да си лежиш в леглото и да умреш, Алфред – не, **НЯМА!**

Той не го каза на глас, само си го помисли, но колко непоколебимо си го помисли! Веднага се залови за работа. Важното беше, да потегли преди някой да се е събудил и да го спре. Оставаше му един час докато Лина станеше, за да издои кравите и в този час трябваше всичко да е готово.

Никой не знае, какво е вършил и как се е изтрепал от работа Емил през този един час. Трябваше да извади изпод навеса леката шейна, да изкара Лукас от конюшнията и да го впрегне, да измъкне Алфред от леглото и да го изнесе в шейната – това беше най-трудното. Бедният Алфред се олюляваше и се облягаше тежко на Емил, а когато най-сетне успя да се довлече до шейната, той се строполи върху овчите кожи, сякаш вече е мъртъв.

Емил го загърна хубаво и остави навън само върха на носа му, после седна на капрата, плесна с юздите и подкани Лукас да тръгне. Но Лукас извърна глава и подозрително изгледа Емил. Това беше чиста

лудост, да тръгнеш на път в тази виелица – не го ли проумяваше Емил?

– Сега решавам АЗ – заяви Емил, – но после всичко зависи от теб, Лукас!

В кухнята вече светна – ето, че Лина се събуди. В последната минута Емил успя да се измъкне с коня и шейната през оградата на Катхулт и пое по пътя срещу снега и вятъра.

Олеле, как се стовари бурята върху него! Снегът свистеше край ушите и му слепваше очите, та не виждаше нищо, а той искаше поне да види пътя. Изтри лицето си с дебелия ръкавица, но все пак не виждаше никакъв път, въпреки двата фенера на шейната. Пътят го нямаше. Имаше само сняг. Но Лукас бе ходил няколко пъти в Марианелунд. Може би дълбоко в конската му памет имаше следа къде горе-долу преминава пътят. Освен това, Лукас беше жилав и издръжлив – само с такъв кон да тръгнеш из снега! Как успяваше, не се знае, но бавно и с резки подръпвания той изкарваше шейната от преспите, колкото пъти заседнеше в снега, ала въпреки това напредваха бавно. Често-често Емил трябваше да помага със снегориначката. Емил беше силен като биче и през тази нощ изрина толкова сняг, че после никога не го забрави.

– Човек става силен, когато ТРЯБВА! – обясни той на Лукас.

Наистина, Емил беше силен и първите пет километра вървяха доста добре, но после започна да става трудно – да, после за Емил настъпи истинско мъчение. Беше уморен, снегориначката му натежа, не успяваше вече да загребва с пълна сила. Стана му студено, ботушите му се напълниха със сняг, палците на краката му изтръпнаха, пръстите го боляха от премръзване, ушите – също, въпреки вълнения шал, който бе омотал върху „шапкът“ си, за да не му отнесе вятърът ушите. Наистина, всичко беше ужасно и малко по малко решителността на Емил взе да се изпарява – ами ако татко му беше прав, когато каза: – Не може, Емиле, нали разбираш, че не може!

Лукас също започна да губи сили. Все по-трудно му ставаше да измъква шейната, когато засядаше и най-сетне стана онова, от което Емил през цялото време се боеше. Шейната изведнъж хлътна и Емил разбра, че са заседнали в канавката. Да, в канавката бяха и там си останаха. Нищо не помогна, колкото и Лукас да дърпаше и теглеше, а Емил да буташе и повдигаше отзад, докато му рукна кръв от носа, шейната остана където си беше.

Тогава Емил отново побесня, така се разяри на снега и на шейната, и на канавката, и на цялата тази свинщина, че просто обезумя. Той нададе такъв рев, който прозвуча, сякаш беше първият рев на света. Лукас се

подплаши, а може би и Алфред, но не издаде никакви признаци на живот. Емил изведнъж се изплаши и ревът му секна като пререзан.

– Жив ли си още, Алфред? – попита той боязливо.

– Не, сега май вече съм умрял! – рече Алфред с пресипнал, особен и зловещ глас. Тогава цялата злоба се изпари от Емил и в него остана само мъката. Той се почувствува толкова самотен. Макар че Алфред лежеше в шейната, той беше съвсем сам и нямаше никой, който би могъл да му помогне. Просто не знаеше какво да направи. Прииска му се да си легне в снега, да заспи и да забрави всичко.

Но край пътя, малко встрани лежеше едно стопанство. Емил обикновено го наричаше Палачинковата къща. Неочаквано забеляза, че в обора свети и лекичко се обнадежди.

– Отивам да доведе помощ, Алфред – каза той. Но Алфред не отговори и Емил тръгна. Той си пробиваше път през дълбоките преспи и като прекрачи прага на обора, приличаше повече на снежен човек, отколкото на момче.

В обора шеташе самият Палачинков стопанин и много се изненада, като видя на вратата момчето от Катхулт, покрито със сняг, с кръв по носа и сълзи на очите – да, Емил плачеше, не можеше да се стърпи, защото знаеше, че трябва много да увещава стопанина, за да го накара да излезе в снега. И той наистина се противеше, но най-сетне разбра, че няма как и пристигна с кон и въже и пръти и измъкна шейната от канавката, макар и през цялото време да мърмореше сърдито.

Ако Палачинковият стопанин притежаваше поне малко съвест, сигурно щеше да помогне на Емил да стигне до Марианелунд, но той не го стори. Емил и Лукас продължиха безутешното си робско тегло през преспите, както можеха. А те вече много не можеха. И двамата се старяха, но бяха толкова уморени, и всичко вървеше тъй ужасно бавно, че в края на краищата настъпи мигът, когато Емил разбра, че трябва да се откаже. Нямаше повече сили. Дори не можеше да повдигне снегориначката.

– Не мога повече, Алфред – промълви той и се разплака. А до Марианелунд оставаха още два-три километра, каква мъка, че трябваше да се откаже, когато бяха тъй близо.

Алфред не издаде никакъв звук. Сигурно е умрял, помисли си Емил. Лукас стоеше с наведена глава, сякаш се срамува. И той не можеше повече.

Емил се качи на капрата и седна там. Плачеше тихо, снегът го зарупваше, но той не помръдваше. Всичко бе свършено и сега снегът

можеше да си вали колкото си иска, вече нямаше никакво значение.

Той замижа, искаше му се да заспи. Стори му се, че ще е много хубаво да седи на капрата и да заспи под целия този сняг.

Но всъщност сняг изобщо нямаше, нямаше и зима. Като се позамишли, той забеляза, че е лято, защото той и Алфред бяха отишли на Катхултското езеро и се къпеха. А Алфред искаше да учи Емил да плува – какъв глупав Алфред, та не помнеше ли той, че Емил вече знае да плува! Нали самия Алфред го научи преди няколко години, как е могъл да забрави? Емил трябваше непременно да му покаже колко добре плува. А после плуваха и плуваха, и плуваха заедно, все по-навътре в езерото, а водата беше тъй приятна и Емил каза: „Ти и аз, Алфред!“ И очакваше Алфред да му отговори както обикновено: „Да, ти и аз, Емиле, колко добре те разбирам!“ Но вместо това се чу звън на звънчета, а туй беше погрешно. Не можеше да звънтят звънчета, когато човек се къпе в езерото!

Емил се изтръгна от съня си и с мъка отвори очи. И ТОГАВА ВИДЯ СНЕГОРИНА! Сред вилицата приближаваше снегорин, да, честна дума, това беше един от снегорините на Марианелунд. Водачът зяпна Емил, сякаш виждаше призрак, а не затрупаното от сняг момче от Катхулт в Лъонеберя.

– Разчистен ли е пътят до Марианелунд? – попита Емил оживено.

– Да – отвърна водачът, – ако побързаш! След половин час сигурно ще е същата мизерия.

Но на Емил половин час му стигаше.

Чакалнята на доктора беше претърпкана с народ, когато Емил се втурна вътре. Докторът тъкмо подаваше глава от кабинета си, за да види кой е следващият пациент за преглед. Но Емил се провикна, та всички подскочиха:

– Алфред лежи отвън в шейната и умира!

Докторът не беше от глупавите. Той веднага хвана двама мъже от чакалнята и те внесоха Алфред и го сложиха на операционната маса на доктора. А след като докторът набързо прегледа Алфред, извика колкото му глас държи:

– Вървете си всички бабки и дядовци! Сега имам по-важна работа!

Емил си въобразяваше, че Алфред ще оздравее едва ли не в същия миг, в който пристигне при доктора, но след като забеляза, че докторът заклати глава почти като Кроса-Мая, той се разтревожи. Ами ако все пак беше закъснял... Ами ако вече нямаше цяр за Алфред? Някаква страшна болка го изпълни, като му мина през ума тази мисъл; и със

свито гърло той почна бурно да се моли на доктора:

– Ще ти дам коня си, ако го излекуваш... и прасето си, само да го излекуваш... мислиш ли, че ще успееш?

Докторът се загледа продължително в Емил.

– Ще направя каквото мога, но нищо не обещавам!

Алфред лежеше върху масата и не показваше никакви признаци на живот. Но изведнъж отвори очи и слисано погледна Емил.

– Ето те и ТЕБ, Емиле – промълви той.

– Да, ето го и Емил – отговори докторът, – но сега ще е по-добре да излезе за малко, защото ще те режа, Алфред!

Тогава в очите на Алфред се появи уплаха – не беше свикнал с доктори и рязане.

– Струва ми се, че малко се страхува – обади се Емил. – Може би е по-добре да остана при него.

Докторът кимна.

– Добре, като си успял да го докараш дотук, сигурно ще издържиш и това.

И Емил взе здравата ръка на Алфред в своята и я държа здраво, докато докторът режеше другата. Алфред дори не гъкна. Нито извика, нито проплака, само Емил малко си поплака, но тихичко, та не се забеляза.

Емил се прибра с Алфред чак на деня преди Бъдни вечер. Тогава вече цяла Лъонеберя знаеше за неговия голям подвиг и всички ликуваха.

– Това момче от Катхулт, винаги съм го обичал! – казваха всички до един. – Просто не мога да разбера защо някои хора непрестанно мърморят и се оплакват от него? Кое момче не е правило пакости?!

Впрочем, Емил носеше писмо от доктора до майка си и татко си и там между другото пишеше:

„ИМАТЕ ЕДНО МОМЧЕ, С КОЕТО МОЖЕТЕ ДА СЕ ГОРДЕЕТЕ.“ А майката на Емил написа в синята тетрадка: „О госпуди как утиши нещасното ми мйтшино сърце куйето тъй често се учайваше от Емил. И ща са пугрижъ да се поръзчуй ф окръгъ!“

Но да знаете само какви тревожни дни бяха прекарали в Катхулт. Като откриха в онова страшно утро, че Емил и Алфред са изчезнали, таткото на Емил беше до такава степен извън себе си, че го заболя стомахът и трябваше да легне на легло. Мислеше, че вече никога в живота си няма да види Емил. По-късно от Марианелунд дойде известие, което го успокои, но стомахът все още го болеше, когато Емил се върна и се втурна в спалнята, за да покаже на баща си, че се е прибрал.

Таткото на Емил погледна Емил и очите му се просълзиха.

– Ти си добро момче, Емиле – каза той и Емил така се зарадва, че сърчицето му подскочи. Това беше един от онези дни, в които обичаше татко си.

А майката на Емил стоеше встрани и се надуваше от гордост.

– Да, умее да се справя нашият Емил – рече тя и помилва Емил по къдравата коса.

Таткото на Емил слагаше загрят капак от тенджерата върху корема си, защото много го облекчаваше. Но капакът беше изстинал и трябваше да се стопли отново.

– Нека аз – викна Емил с охота, – нали вече свикнах да гледам болни.

Таткото на Емил кимна одобрително.

– А ти, можеш да ми донесеш чаша сироп – обърна се той към майката на Емил – лесно му беше на него, като само лежеше и всички му прислужваха!

Но майката на Емил имаше и малко друга работа и затуй се позабави, докато приготви сиропа, а тъкмо като го насипа, откъм спалнята долетя страшен рев. Крещеше таткото на Емил. Майката на Емил не се подвоуми нито секунда, втурна се вътре, но в същия миг капакът полетя право към нея. Тя успя да отскочи встрани, но в уплахата си разля целия сироп и той изпръска капака. И там започна да цвърти.

– Ах, нещастнико, колко затопли капака? – попита тя Емил, който стоеше съвсем покрусен до леглото.

– Мислех, че трябва да е приблизително колкото ютия – отговори Емил.

После се оказа, че таткото на Емил задрямал, докато Емил бил в кухнята да топли капака върху печката, и като се върнал Емил и видял колко спокойно спи баща му, естествено не искал да го разбуди, а предпазливо пъхнал капака под завивката и го сложил върху корема му – наистина, каква беда, че бил толкова горещ.

Майката на Емил направи каквото можа, за да успокои мъжа си.

– Хайде, хайде, сега ще те намажа с благ мехлем – каза тя.

Но таткото на Емил стана от леглото. Каза, че вече не смеел да остане болен на легло, след като Емил се е прибрал, а освен това искал да навести Алфред.

Алфред седеше в кухнята, доста пребледнял, все още с превързана ръка, но весел и доволен, а Лина бръмчеше около него в пълен захлас. Тя и Кроса-Мая тъкмо лъскаха бакърените съдове, защото всички тенджери и тави, и тигани трябваше да са лъснати и хубави за Коледа. Но

Лина просто не можеше да се спре на едно място. Тя се въртеше около Алфред с парцала за лъскане в едната ръка и тавата за баница в другата и се държеше сякаш най-неочаквано е намерила бучка злато в своята кухня. Малката Ида също не сваляше очи от Алфред. Тя го гледаше много сериозно и не беше съвсем сигурна, дали това наистина е същият стар Алфред, който се е върнал у дома.

Кроса-Мая изживяваше един велик миг от живота си. Тя разказваше за случаи на червен вятър, докато ѝ излезе пяна на устата. Алфред трябвало да се радва, че всичко минало така сполучливо, повтаряше тя.

– Но ти не се опервай много, защото трябва да знаеш, че червен вятър е толкова тежка и продължителна болест, че човек боледува от нея дълго след като е оздравял, да-да, честна дума, така е!

Тази вечер прекараха весело в Катхулт. Майката на Емил извади от новите булгурени наденици и си направиха истинско угощение с наденици и седяха заедно в коледно спретнатата кухня, изпълнени с най-голяма радост и доволство: Емил, и майка му, и татко му, и малката Ида, и Алфред, и Лина, и Кроса-Мая – стана същински малък Бъдни вечер със свещи на масата и какво ли не. А наденицата, запържена златисто и хрупкаво, стана невероятно вкусна; накрая си похапнаха и сладко от боровинки. Алфред яде особено много, макар да се оправяше малко трудно само с една ръка.

Лина го гледаше влюбено и както си седеше, изведнъж ѝ хрумна нещо чудесно.

– Слушай, Алфред, сега вече НЯМАШ червен вятър и напролет можем да се оженим, нали?

Алфред така се стресна, че подскочи и изсипа сума боровинки върху панталона си.

– Нищо не обещавам – възрази той. – Имам още един палец и кой знае дали няма да получа червен вятър в него?

– Обаче помни – обади се Емил, – че тогава ще те заровя на север от къщата, непременно ще го направя, защото още веднъж няма да те карам в Марианелунд.

Кроса-Мая хвърли остър поглед към Емил.

– Да, с всяко нещо знаеш да се подиграваш, знам си аз! – каза тя обидено.

И както седяха, огрени от светлината на коледните свещи, и им беше тъй хубаво и малко тържествено, майката на Емил извади писмото, което държеше в джоба на престилката си и им прочете какво пишеше докторът за Емил. Нямахше да им навреди да го чуят и да се позамислят,

каза си тя.

След това всички замълчаха. Настъпи тишина, защото това бяха големи и похвални думи от първата до последната. Най-сетне малката Ида се обади:

– Това се отнасяше за теб, Емиле!

А Емил седеше и се притесняваше и просто не знаеше накъде да се завърти. Всички го гледаха, а той не обичаше това и затуй упорито се заяпа през прозореца. Но и това не беше много весело, защото отново валеше сняг и той знаеше кой трябва утре рано да стане, за да го изрине.

Зае се отново с наденицата, но ядеше с наведени очи и само веднъж набързо погледна нагоре, за да провери дали все още го гледат.

Майка му наистина го гледаше. Тя просто не можеше да откъсне очи от своето любимо момче. Толкова беше сладък с червените си бузи, с къдравата коса и искрените сини очи – да, наистина приличаше на малко коледно ангелче, реши майка му, а сега на всичкото отгоре тя притежаваше и писмото на доктора, в което се признаваше, че има пра-во да се гордее с него.

– Чудна работа – подхвана майката на Емил. – Понякога, като гледам Емил, имам чувството, че някой ден ще излезе нещо голямо от него.

Таткото на Емил я изгледа подозрително.

– Какво голямо? – попита той.

– Е, отде да знам? Може би... председател на общинския съвет или нещо подобно.

Тogaва Лина се изсмя гръмогласно.

– Къде се е чуло и видяло да си вземат общински председател, дете **ПРАВИ ПАКОСТИ!**

Майката на Емил я погледна строго, но не каза нищо, а само предложи с резки, сърдити движения да си вземат още наденица.

Емил си насипа в чинията и докато бавно поливаше наденицата със сос, се замисли за онова, което каза майка му – ами ако наистина стане председател на общинския съвет като порасне, никак нямаше да е зле! Все някой трябваше да стане, нали?!

А сетне почна да мисли за онуй, дете го каза Лина. Ами ако стане такъв председател на общинския съвет, който прави пакости... какви пакости би могъл да измисли такъв човек?

Той си наля мляко в чашата и продължи да размишлява ... пакостите на председателя на общинския съвет сигурно трябваше да са нещо повече от обикновени пакости. Може би не се измисляха така, на бърза ръка. Той вдигна чашата към устата си, за да отпие и в същия миг му

хрумна една много весела пакост, и прихна да се смее, а млякото полетя през масата и опръска татко му, както му беше реда на нещата. Таткото на Емил все пак не се ядоса много, защото не може да се караш на някого, когото докторът е похвалил толкова много и който е извършил таква забележително геройство. Таткото на Емил се обърса и каза малко намусено:

– Е, забелязва се кой се е прибрал!

– Не бива да говориш така! – укори го майката на Емил, а таткото на Емил млъкна и потъна в размишления за своя син и неговото бъдеще.

– Че Емил ще стане председател на общинския съвет, много ме съмнява – продума той най-сетне. – Но все пак, от него би могло да излезе един горе-долу свестен мъж. Дай, боже, живот и здраве.

Майката на Емил кимна одобрително.

– Да, да! Живот и здраве!

– И ако Емил иска! – добави малката Ида. По лицето на Емил се разля блага усмивка:

– Това остава да се види – рече той. – Именно това остава да се види!

И настъпи вечер, а после нощ, и всички заспаха в мир и покой, а снегът продължаваше да вали над Катхулт и цяла Лъонеберя, и цял Смоланд.

КРАЙ

Не, не, да не си помислите, че докторът е приел Емил да му даде Лукас и Мъничето – по този въпрос не се тревожете!

КРАЙ

© 1970 Астрид Линдгрен
© 1980 Теодора Джебарова, превод от шведски

Astrid Lindgren
Än lever Emil i Lönneberga, 1970

Източник: <http://bezmonitor.com>
Сканиране и разпознаване: Сашо
Текстът се представя по изданието Астрид Линдгрен. Емил от Лънеберя.
Издаелство „Отечество“, 1980.
Сашо

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/89>]